

BUDAPESTI CZÉGEK.

Jury-tag és több kiállításon kitüntetve.
BUCHHALTER-féle
 első magyar mű- és vegyérték-intézet
 Budapest, Ferencz-körút 20. sz.
 Férfi- és női ruhák, csipkék, függönyök, szőnyegek és minden e szakba vágó cikkek a legutányosabban tisztítottak.
 Posta ertesítés után a ruháért hához küldünk és vissza küldjük.

Fényképészeti készüléteket
 műkedvelők számára, legújabb uti-távosókat a tirage rapid, kitűnő szemüvegeket megvizsgáló maximal-lázhőmérőket, Aneroïd (légsúlymérőket) szabadalmazott rajzeszközöket ajánl
CALDERONI ES TARSA.

FÖLDEVÁRY IMRE
 férfdivat- és fehérnemű-raktára.
BUDAPEST,
 V., Koronaherczeg-utca 11. sz., a főposta mellett és VII., Kerepesi-út 9., a Pannónia mellett.
 Saját szabászat. — Telefon. — Arjegyzék bérmentve.
 Czágen őseze nem tévesztendő Földvári J. (Jakab) özéggel.

Jósika Miklós regényei.
 80, 90, 100. füzet.
 Új olcsó kiadás.
Regényes képletek.
 Második kiadás.
 Ara a két füzetből álló kötetnek 1 forint.

Tudományokat
 Nevelésügyet
 Gyermek- és ifjúkorokat
 Bölcsészeti
 ajánl és elhelyez

Gerson Anna asszony
BUDAPEST,
Andrássy-út 21.
 (félemelet).

A „Budapesti Czim és Lakjegyzék“ legközelebbi sajtóba kerül. Lakás- és üzletváltásokra vonatkozó oly tudósítások, melyek még a nyomtatás napjáig a szerkesztőségbe (IV., Egyetem-utca 4.) érkeznek, díjmentesen vétetnek fel. A hirdetésekért, külön beiktatásokért és közleményekért járó díj minden nyeresékes kizárásával a lehető legcsekélyebbre van szabva.
 E művel kapcsolatos megrendelési s egyéb úrlapok a t. érdeklődőknek kiadói hivatalunkban bármikor kiszolgáltatnak, kívánatra postán is meg küldetnek.

Hazai ipar.
LEDECY SANDOR
 zongora- és pianino gyára
 Kossuth Lajos-utca 15. sz.
 Gyár: Dandár-utca 26. sz.

Blätterbauer R.
 a frankfurti Raff-Conservatorium volt tanárnője, lezkeket ad zongora játékokban és zeneelméletben.
 Lakása: Üllői-út 21. földszint 4. ajtó.

Eisenschiml és Wachtl
 Budapest, Váci utca 12
 Gyár: Bécs, Kaiserstrasse 32.
 Legnagyobb raktár mindennemű fényképészeti gépek és készülékekkel.
 Alapítva 1856. — Többször kitüntetve.
 Arjegyzékek ingyen és bérmentve.
 Új! A fotografálás elemei. Ara 2 frt

LATZKOVI TS A.
BUDAPEST,
 IV. kerület, Váci-utca 22. szám.
 Cs. és kir. szabadalmazott fehérnemű-gyáros ajánlja
uri divat- és fehérnemű-ujdonságait.

CZIPŐÁRUKAT
 bécsi, párisi, londoni gyártmányokat ajánl
Buchwald Elek
 6 cs. és kir. fensége Klotild főhercegnő udvari szállítója.
 Budapest, Koronaherczeg-utca 8. sz.
 Mérték utáni megrendelések pontosan teljesíttetnek.

BRAZAY KÁLMÁN SÓSBORSZESZ
 Készítménye
BUDAPESTEN
 Múzeum körút 23 szám.
 Védjegy 19. és 20. sz.

Az általános ismert, jó hírnévnek örvendő s több oldalalag kitüntetett sósborszesz-készítményem — kelendőségénél fogva — sok utánzásnak lévén az utóbbi időben kitéve, elhatároztam, hogy azokon czimjegyeimet módosítom s arra kév nyomatban saját házam külső alakját veszem föl, bejegyeztetvén azt egyszersmind védjegyként a budapesti iparkamaránál.
SÓSBORSZESZ
 általános ismert kitűnő házszer; különösen a bedörzsölés-kenőgyűrű-gyógymódnál (massage) igen jó hatáú. Ajánlható egyszerű smind fogtisztító szerül is, a mennyiben a fogak fényét elősegíti, a foghúst erősíti és a száj tisztá, szagtalan izt nyer a szesz elpárolgása után, ugyszintén fejmosásra és a hajjégek erősítésére, a fejkorpa képződés megakadályozására és annak megszüntetésére.
 Egy nagy üveg ára 90 kr., egy kisebb üveg ára 45 kr.
BRÁZAY KÁLMÁN
 Budapest, IV. ker., Múzeum-körút 23. szám.

HORVÁTH ISTVÁN
 HANGSZERKÉSZÍTŐ
 Saját gyártmányú pedálos cimbalom, hegedű, harmonika, fuvola stb. hangszerekről arjegyzéket küldök. Cimbalom-lakola, írisz Kádfel 2. zenetana, ára 3.50. Fúvóka-lakola 1 frt. Cimbalomok folyóírata minden hóban 2-szer jelenik meg kiadásomban, előzetes és egy évre 4.50 Horváth István, 6 cs. és kir. fensége József főh. udvari szállítója, Budapest Erzsébet-körút 2. és Kerepesi-út 46.

Hapezi!
 Nátha elleni szer!
 Biztonságos használat!
 Itt nyílik
 Ara 35 kr. A vidék számára bérmentesen, az őszeg előzetes beklődése után 50 kr.
 Főraktár: Zrínyi József-utca, Budapest király-utca, valamint minden gyógyszerárban és gyógyszerkereskedésben.
 A „Franklin-Társulat“ kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárban kapható:
Kielland L. Sándor.
MÉREG.
 REGÉNY.
 Norvégból ford. Ritók Emma
 Ara füzeve 1 frt 20 kr. Vásonkötésben 1 frt 50 kr.

Petroleum-lámpák
 a leg egyszerűbb kivitelű a legpazarabbig.
 Herrmann M.-féle szab.
villam-lámpák,
 a létező legjobb
Petroleum-lámpa.
 *
Unikum-lámpa
 a legegyszerűbb használati lámpa.
Valódi király-olaj
 legjobb biztonsági petroleum.
 Raktárak Budapestben: V., Gizella-tér 1. * X., Jászberényi-út. VI., Terz-körút és Király-utca sarkán.

Telefon 1156. **Ditrichstein M.** Telefon 1156.
Lakás- és ablaktisztítási padló-beeresztési vállalat.
 V. ker., Erzsébet-tér 13. szám alatt.
 Tisztít alaposan, pontosan és olcsón egész lakásokat, új épület, üzleti helyiséget; ugyszintén padlók beeresztése és lakirozása legjobban lesz eszközöltetve, továbbá elvállalja a fergek alapos kiirtását.
 Ablaktisztítás bérletben nagyon olcsón és pontosab, csakis megbízható munkások által.

Akacia arczcrème
 pár heti alkalmazása egészen új, finom és tőde gyermekded arczörbt időz elő, eltávolít szeplőt, májfoltot és atkákát (mitesser).
 Egy üveg ára 1 forint.
 A Krieger-féle
„Akacia szappan“
 kellemes habzása, rendkívül kedves illata és nagy tartósságánál fogva ma a legkedveltebb pipere-szappan.
 1 drb ára 50 kr. 3 drb dobozban 1.40 kr.
 Kapható a legtöbb magyarországi gyógyárban.
 Főraktár: Budapest, Kálvin-tér
„KORONA“ GYÓGYSZERTÁR.

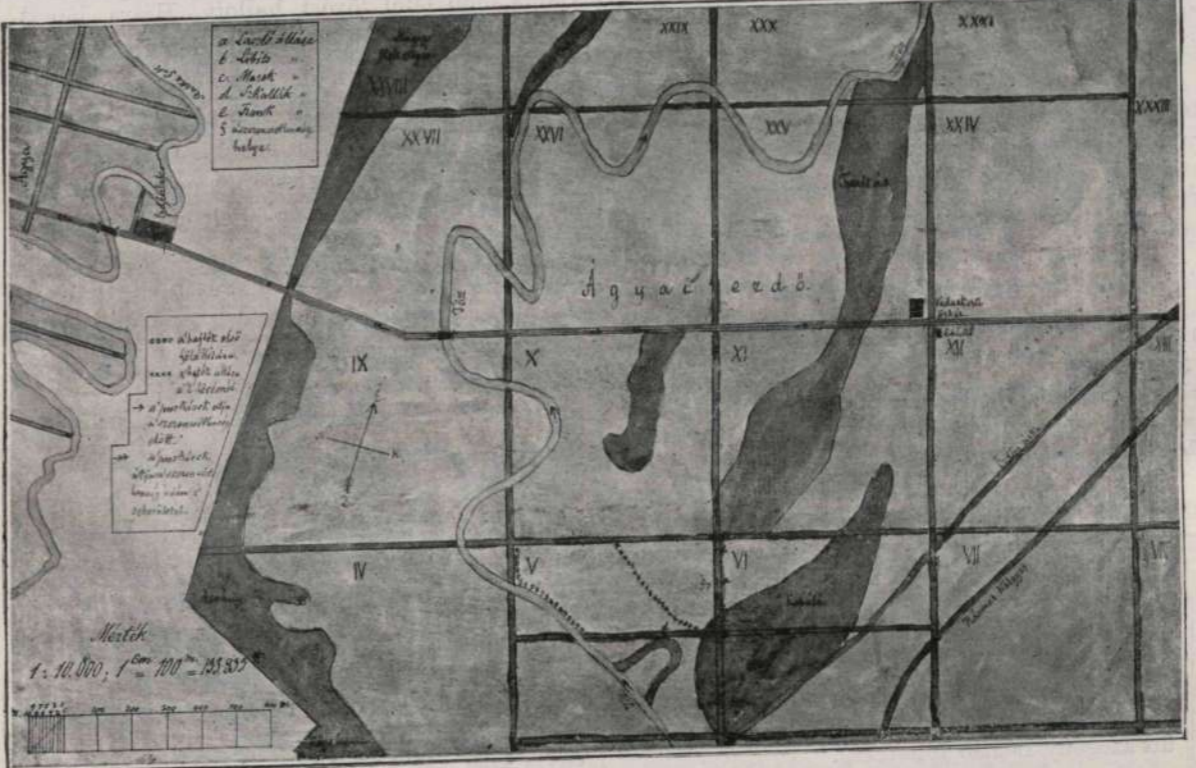
VASÁRNAPI UJSÁG

48. SZÁM. 1895.

BUDAPEST, DECEMBER 1

42. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **POLITIKAI UJDONSÁGOK** együtt egész évre 12 frt félévre — 6 *
 Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG** egész évre 8 frt félévre — 4 *
 Csupán a **POLITIKAI UJDONSÁGOK** egész évre 5.— félévre — 2.50
 Külföldi előfizetésekre a postalg megfizetőzötti viteldíj is eszótandó.

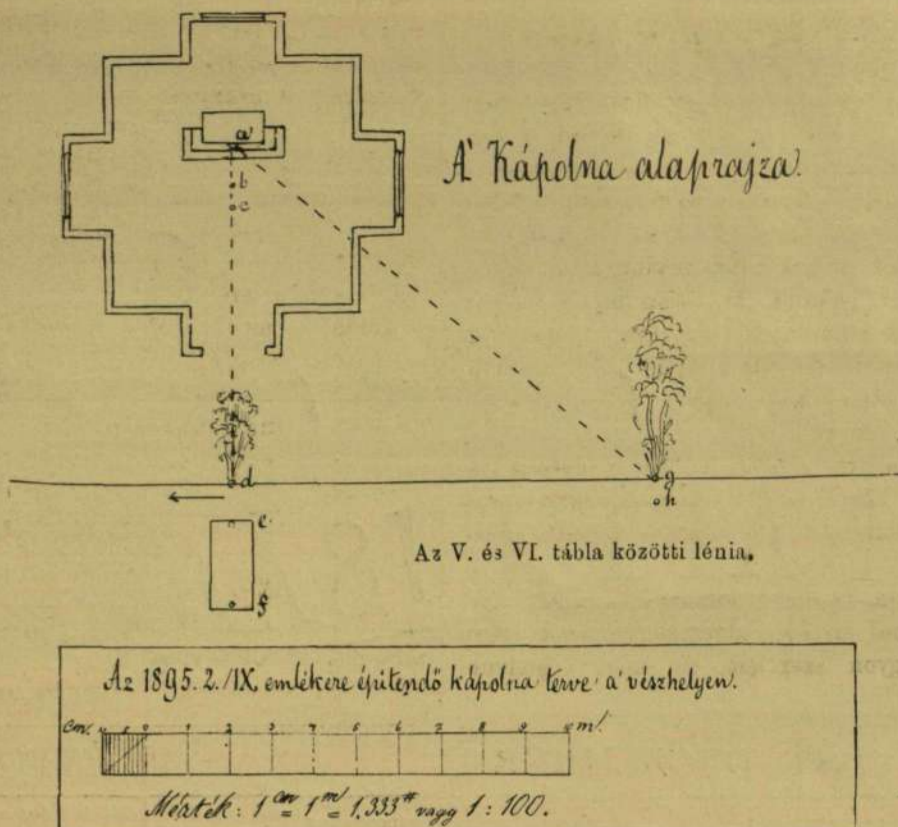
AZ ÁGYAI ERDŐRŐL JÓZSEF FŐHERCEG ÁLTAL KÉSZÍTETT TÉRKÉP.

AZ ÁGYAI TRAGÉDIA.

Ez év augusztus huszonkilencedikén **László** főherceg Fejérmegyében, a velenzei tavon vadászott, mint gróf Cziráky Antal vendége. S különös véletlen! A mikor az előkelő társaság vadászatra indult, László főherceg a társaság egyik tagjához fordult:
 — Nézze csak, épen tizenhárom vagyunk!
 Majd az ő szokott kedves mosolyával hozzátette:
 — De azért nem kell félni!
 Két nap múlva, augusztus 31-én este hat órakor elindult Acsuthról Kis-Jenőre, a hová másnap reggel érkezett.
 József főherceg uradalmainak kormányzójaival, Libits Adolff királyi tanácsossal utazott, s az úton egy ideig a «Fliegende Blätter» élcezeit fordítgatta magyarrá, s különben is igen kedélyes volt. Az ő kedélyessége azonban mindig csak szelíd, ártatlan vidámságban nyilvánult, a mint hogy egyike volt a legjobban nevelt s a legtisztább kedélyű ifjaknak. A kik ismerték, tudják, hogy ebben a mi u. n. «századvégi» körunkban vajmi ritkaság számba megy az olyan ifjú, mint László főherceg, a kinek szájából a ma annyira elterjedt korai vénség és negélyezett cinizmus nyers szavait, elveit soha sem hallotta

AZ ÁGYAI ERDŐ. — AZ V. ÉS VI. TÁBLÁJA KÖZTI HATÁRRÉSZLET, S JOBBRA A JÓZSEF FŐHERCEG ÁLTAL I. BETŰVEL JELÖLT MÁSODIK GALAGONYAFÁVAL.

a hely, a hol a macska egy gyertyánfa tövében feküdt; az oltárnak száma,

b hely, a hol a puszka feküdt,

c hely, a hol a tücsök feküdt,

d -el jelölt galagonyafa, a melybe László kijövet kapaszkodott,

e pont, a hol a lábai fekvettek, mikor a vérszt elállították,

f pont, a hol a feje fekvett, mikor a vérszt elállították,

g -el jelölt tölgyfa, a hol állása volt, h állása az első lövésnél,

ad = 8 méter, vonal, melyen kijött a második lövés után sebesülve,

ab = 1 méter, bc = 1,5 méter, cd = 6,5 méter, de = 1 méter,

ef = 1,71 * dg = 10 * ga = 13 * vonal melyen az első lövés után a megsebzett macskát

üldözte, gh = 0,5 méter.

d-től 150 méter ← irányban az V. és VI. táblákat átszelő kis lénia innenső sarkáig.

d-től a vadaskerti űr házáig 1500 méter,

a vadaskerti őrháztól az ágylai erdőszakig 2520 méter,

a vadaskerti őrháztól a kisjenői orvos lakásáig 9760 méter.

Ezen távolságot oda és vissza Frank erdész Mihály kocsisal 30 perc alatt bejárta vágóban,

míg az orvos a kötőszereket összeszedte, 10 perc mult, tehát 916 métert 1 perc alatt haladtak a lovak.

Az L-cel jelölt fák emlékü maradtak helyükön.

A kápolna homlokzatán less mint fölirat:

FIAT. VOLUNTAS. TVA. SICUT. IN. COELO. ET. IN. TERRA. MDCCCXCV. 41. IX.

fája előtt, épen az erdőt ketté szelő út mellett. Egy ideig gondolatokba mélyedtem, bánatosan lehorgaszott föl merengéi; majd elővett az egyik zsebéből egy hatalmas kertészbicskát, melyet rendszerint magánál hord, s a fa kérébe egy betűt kezdett vézni. Véste, véste, s lett belőle egy szabályos szép nagy nyomtatott alakú

L

L: László! . . .

Ez az a fa, a mely előtt László főherceg a hajtás megkezdésekor állt.

S aztán tovább megy József főherceg, lépseit számolva megáll egy kisebb fa előtt s annak a kérébe is bevési László főherceg nevének kezdőbetűjét.

Ez pedig azon fa, melybe László főherceg kapaszkodott, midőn a hajtásból sulyosan sebesülve, a faszélre kijött.

Ezekről a helyekről József főherceg fényképeket csináltatott, s mikor a mi fenséges urunknál Alesúthra a múlt október hóban tisztelegtem, e főlétélekből egy-egy példányt ajándékozott. Ezek hű másolatát láthatják a «Vasárnapi Ujság» olvasói a jelen számban.

Mielőtt Alesúthra érkeztem volna, József főherceg hozzám intézett legutóbbi levelében ezt írta:

„És ön e képeken ráismerend azon helyekre, a hol oly vidáman mulattunk, s melyek most oly fájdalmas emlékeket idéznek el». . .

Néhány évvel ezelőtt ugyan e helyen fözte József főherceg azt az ebédet, melylyel vadász-

ton ott levő idősebbik fiát, József Ágost főherceget várta, s ezt a főhercegi ebédet ugyanannál az asztalnál költötték el, a melynél a végzetes szerencsétlenség előtt néhány órával utóljára ült szegény László főherceg.

A nagy szerencsétlenségről sokat irtak akkorigan a lapok, de hiteles és teljes leírás eddig sehol sem jelent meg. Nagyon természetesen különben, hogy azok, a kik azon a vadászaton jelen voltak, sokkal inkább meg voltak rendülve, semhogya a lapoknak tudósításokkal szolgálhattak volna. A megrendítő végzetes baleset perczétől kezdve László főherceg utolsó lehelletéig azok, a kik hű tudósításhoz teljes anyagot adhattak volna, sokalta inkább meg voltak törve, semhogya erre vállalkozhattak volna.

S mert én teljes és hiteles adatok alapján akarok írni emléket állítani László főhercegnek, s hihetem, hogy e szándékom a magyar nemzet helyeslésevel találkozik, megszereztem mindent, a miből a gyászos eset egész körülményességgel megismerhető.

Ime:

Szeptember másodikán hajnalban László főherceg Libits Adolf királyi tanácsossal és Szkalák erdészszel együtt ózserkésztetere indult az ágylai erdőbe. A cserkészlet után őzker hajtatott a főherceg, mely hajtásoknál már az oda rendelt Frank erdész és Marek intező is résztvét. Néhány hajtás után, úgy fél óra tájban a kis társaság megebédelt annál az erdei asztalnál, melyet a «Vasárnapi Ujság» mai számának egyik képe ábrázol. Ebéd végeztével Libits kérte László főherceget, hogy pihenjen egy keveset,

mielőtt a vadászokra elrendelt hajtásokat megkezdenék. Nagyon korán kelt föl a főherceg s így pihenni szükséges. Ott az asztal mellett az erdőben hatalmas pokróczokból ágyat rögtönöztek s azon pihent László főherceg utóljára édesen aludva, egészségesen.

Délutáni két és fél óraker László főherceg Libits uradalmi kormányzó, Szkalák és Frank erdészek és Marek intező társaságában s a szükséges hajtókkal az újonnan bekerített vadaskert V. és VI. táblájához indult, a hol Szkalák erdész egy kétéves kant jelzett.

Három óra s egy negyedker érkeztek oda. A hajtók felállottak és Szkalák erdész a főherceget meg a puskákat következőképen helyezte el:

A körülbelül 350 lépésny hosszú faszorban, a faszor közepén túl jobbra megállott László főherceg. Töle jobbra a régi vadaskert irányában mintegy száz lépésnyre lesre készen állott Marek intező, a főhercegtől pedig balra, körülbelül 150 lépésnyre, megállt Libits jószágkormányzó. Libitstől balra a mellék-faszorban állottak Szkalák és Frank erdészek.

A hajtás kezdésére megadták a jelt. S úgy háromnegyed négyker történt, hogy Libits jobb felől lövést hallott. Hátra lépett megdudni, hogy vajjon László főherceg, vagy Marek lött-e? s ekkor látja, hogy a füst a főherceg helyéről száll föl. A hogy tovább figyel, látja, hogy László főherceg fölugrik vadászskékeről, a hajtásba lép, s néhány másodpercz múlva ugyancsak az ő helyén egy második lövés dördül el. Mivel más álláson nem löttek, Libits azt hitte, hogy a főherceg meglötte a vadkant s a második lövéssel a kegyelemlovást adta meg neki. Az uradalmi kormányzó örült, hogy hála Istennek! a hajtás sikerült!

De csakhamar a legnagyobb rémulést követte örömet, hallván László főherceg kiáltását: — *Jöjjön, meglötem a lábamat!*

De csakhamar a legnagyobb rémulést követte örömet, hallván László főherceg kiáltását:

Libits a főherceghez szaladt, úgyszintén a másik oldalról Marek is, de ekkorra László főherceg már kiment a hajtásból a faszorba, s Libits úgy látta, hogy a vadmacskát is kivitte magával az erdő szélére, fegyverét pedig benn hagyta a szerencsétlenség helyén. A mint hozzá ért, László főherceg közét néhány órával levő egyik fába kapaszkodott, kabátja pedig a közvetlen közelből ért lövés tüzeitől égve, füstölgött. Libits és Marek hirtelen eloltották az égő ruhát s azután László főherceget lassan lefektették a földre, a hol néhány perczre elájult.

Libits ekkor Szkalák és Frank erdészeket és Spalek erdőszt kiáltotta elé. A mint ezek megérkeztek, lehúzták szegény László nadrágját, s aztán Libits és Spalek egy-egy zsebkendővel befogták az átlótt czomb felső- és alsó sebjét, Libits az alsót, Spalek a felsőt, hogy a vérszt elállítsák. A hajtók nagy része rémulatában elfutott, néhány ott maradt pedig elsietett vízért.

Libits Marekot elküldötte kocsikért a távol erdőri lakáshoz, s Marek ezt a nagy útat lélekszaktan szaladva tette meg. Frankot Kis-Jenőre küldötte orvosért, Szkalák erdészt pedig ágyneműért, vánkoscokért a lakására szalasztotta be Ágyára.

Libits egyedül maradt Spalek erdősrrel a főherceg mellett, ki a mint ájulásából magához tért, egyre kérdezgette:

— Ellötte-m e a lábontomat is?

Minthogy László főherceg megsebesülése után még vagy tizenöt lépést tett, hogy kijussan az erdőből, Libits nemcsak kíméletből, de a legnagyobb jóhiszeműséggel azt mondotta, hogy a csontnak semmi baja.

Ekkor aztán így szólt Libitshez és Spalekhez:

— Ugyan kérem, fogják meg alul a lábamat, vajjon érzem-e?

S mikor örömmel tapasztalta, hogy érzi: szivarkát kért, rágyújtott és kérte Libitsét, hogy ne távirozzon Alesúthra; miért ijesszék meg a «mamácskát» és a «papácskát» (becézve így hívta őket).

S mosolyogva folytatta:

— Holnap majd kocsin cserkészünk, s egy hét múlva már annyira begyógyul a sebem, hogy bátran haza mehetünk s akkor aztán elmondjuk, hogy mi történt.

Majd melléje kellett fektetni az élettelen vadmacskát s ekkor elmondotta, hogyan történt a végzetes szerencsétlenség.

Igy adta elő a dolgot:

— A hajtásban tölem vagy tiz-tizenöt lépésnyre egy vadmacska jött. Én a puskám balcsövél, melyben postatöltés volt, rá lötem és megsebesítettem. A vadmacska erre egy helyen többször fölugrott; én feléje sietek, a fegyvert balkezemmel fölfelé tartva, míg jobbkezemmel a sűrűség ágait akartam félreháritani, hogy előre hatolhassak; ekkor egy ág, melyet félre toltam, a puskám csövét is lefelé nyomta, s a puszka ebben a pillanatban elsült . . .

Igy mondotta el László főherceg nagy szerencsétlenségének rövid történetét ott az ágylai erdőben, halálosan megsebesülten fekvve, de azért czigarettázva, s csak azon aggódva, hogy édes szülőt valahogy ne értesítsék, mert a hír nagyon, nagyon fájna a drága jó édes anyának, a drága jó édes apának . . .

«Nem kell félni!» — mondotta a velencei tavon való vadászat előtt. — Most sem félt, mosolyogva szivarozott, miattal Libits és Spalek a legnagyobb aggodalmak közét lesve-lesték, érzék-e már valami segítséget! . . .

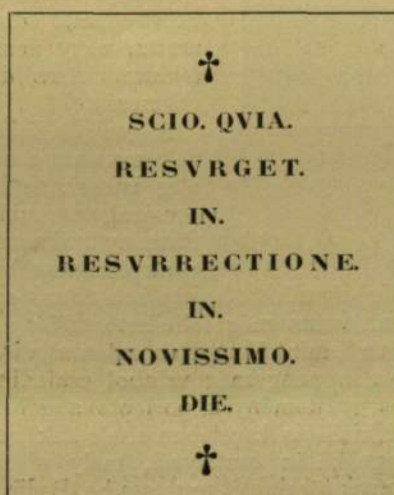
Az ágylai szerencsétlenségnek felejtethetetlenül szomorú helyét, azt a helyet, a hol László főherceg halálosan megsebesülve összeesett, József főherceg feliratos emlékkövel jelöli meg, s a helyen, hol a szerencsétlenség történt, kápolnát emeltet. József főherceg sajátkezűleg készített tervrajzból, melyet itt másolatban közlünk, kivehető, hogy hol fog épülni a kápolna, a melynek oltára ott lesz, hol a boldogult László főherceg abban a végzetes pillanatban szerencsétlenül járt. A kápolna, melynek tervrajza már jóvá is van hagyva, a jövő tavasszal már ott fog állani az ágylai erdőben, s homlokzatán a «Miatyánk» következő szavai fogják hirdetni József főherceg s a főhercegi család vallásos megnyugását: «Fiat Voluntas Tua, Sicut In Coelo Et In Terra» . . . Theurewuk István.

Vörös márvány emlékkö a kápolna előtt.

e, f, lásd a kápolna alaprajzát.

A nagy kereszt e pontra jön, a hol a feje fekvett az első ápolás alatt.

A kis kereszt f pontra jön, a hol a lábai fekvettek az első ápolás alatt.

LÁSZLÓ FŐHERCEGRŐL.

László főherceg nemes szive szeretettel volt telve szülei, testvérei, rokonai, barátai és egyáltalán embertársai iránt. Hogy a szeretet a rajongás nagyságában s a legösszefőbb hődotában nyilvánult nála nagy rokona, felséges királyunk iránt: tudják mindannyian, a kik László főherceget ismerték. Az olyan nap, a melyen őt a király fogadta, mindig örömműnepe volt neki. S örömben aztánhetegik tudott beszélni a környezetének arról, hogy a mi királyunk milyen jó és milyen böles!

— És mennyire imádtá szüleit! Kedvesen jellemző a következő nyilatkozata, melyet egy ízben Libits Adolf uradalmi kormányzóknak mondott:

— László, Libits, én mindig jobb oldalt engedtem menni az édes atyámat, nemcsak azért, mert nagyon szeretem, de, mert végtelenül tisztetem is.

Tudva levő, hogy augusztus 31-ikén útatott végzetes vadászatára Kis-Jenőre, a hol ez alkalommal először és utóljára jelent meg, mint nagyker. Másnap reggel mise után vadászatra indult. Útközben vitt napraforgókat látván, észbe jutott nővére, Mária Dorottya főhercegnő, a ki szép nagy napraforgókat szeretne kapni lefestés végett. Rögtön törtört néhány szép példányt s azokat egy erdészszel Kis-Jenőre küldötte, hogy onnan aztán ladában elküldjék postán Alesúthra, Mária Dorottya főhercegnőnek. «Főladó: László főherceg.»

Apró vonások, de rendkívül kedvesen jellemzik szegény Lászlót, kinek jellemét, egyéniségét az ily apró vonások összessége tárja élénk gyönyörködtető, de egyúttal elszomorító képül, mert látára csak annál mélyebben érezzük azt a nagy veszteséget, mely a fiatal főherceg halálával az egész magyar nemzetet oly pótolhatatlanul érte.

Lászlóban, mint vadásban is első sorban nem a szenvedély, hanem a szeretet nyilvánult. Ha bátyjával, József Ágost főherceggel együtt vadászott, mindig ügyelt, hogy végtelenül szereretét bátyja elől valami vadat el ne löjön. S ha étkezés alatt látta, hogy egyik-másik hajtónak nincs enni valója, a saját ételéből küldött neki.

Nem irigykedett a lövésben és nagyon vigyázatos vadász volt, a mi ellen a végzetes szerencsétlenség, mely bárkivel is megeshetett volna, miásem bizonyít. Sok vadat futni engedett, mert irányában esetleg valamely hajtó lehetett. Soha töltött fegyvert kocsira nem tett. S tudvalevő, hogy a vigyázatlan vadás rendszeren másra nézve veszélyes és nem önmagára. Vadászni Jäger őrnagyotól tanult, de már tizenöt éves korában czélba lött egyesövi puskával. Az uradalmi erdész minden szerdán és szombaton bejárt Alesúthra s a kis főherceget lövöldözni taníttatta.

Idegenek iránt eleinte tartózkodó volt, de hamar közlekenynyé vált, s ha valakit megkedvelt: bizalmas lett iránta s önkénytelenül föltárta előtte tiszta lelket.

S ez a kedves, okos, erényes ifjú nemcsak a legjobb embereknek, de kétségkívül egyúttal a legjobb katonáknak is egyike lett volna. Rácz őrnagy, a Ludovika Akadémia kitűnő tanára, igen érdekesen jellemezte László főherceget, mint katonát. A főherceget 1893-tól 1895-ig ő képezte ki úgy a lovaglászeli ügyességben, mint a «harcszerű gyakorlati terén».

«Lovasnak született, — mondja az őrnagy úr László főhercegről. — teremté, ügyessége, helyes érzéke, páratlan bátorsága s a lóval való helyes bánása mind arra valókat mutatja.»

Fenséges szülei és testvérei többször meg-

látogatták a Ludovika Akadémiában s gyönyörködve szemlélték remek lovaglását. Az 1894-ik év január 31-ik napján délelőtt ő felsége meg szemlélte a Ludovika Akadémiát s ez alkalommal László főherceg lovaglászeli gyakorlatait is, melyekkel nagyon meg elégedve.

— Jól van, László fiam! — mondotta jószágos mosolylyal; Rácz őrnagyot pedig kitüntetően megdícsérte az eredményért.

Különösen az akadályok legyőzését kedvelte, s ebbeli ügyességének növekedtével tanára alig tudott már kívánságainak eleget tenni, vagyis neki tetsző akadályokat fölkeresni.

A kik ismerik Rácz őrnagy urat, tudják, hogy igazi katona, a ki a maga és mások sikerült lovaglászeli remekeléséit bizony nem mézes szájjal szokta elmondani. Ezek az elbeszélések rendkívül tetszetek a fiatal fenségnek, s gyakran kérte az őrnagyot, hogy meséljen neki még több megtörtént katonadolgot.

— Azt szeretném, — mondá egyszer, — hogy én belőlem is kiváló huszár váljak!

S bizonynyal vált volna is, mert nemcsak rendkívül ügyes, hanem igen kitartó lovas is volt. Edzetsége mellett tanuskodtak több ízben nagyobb távolságra tett lovaglászeli.

Szegény László! Kedves volt, nemes, erényes, ügyes, szorgalmas, kötelességűtő; a legszebb reményeket keltette maga iránt mindenki, s egy iszonyú véletlenség miatt meg kellett halnia!

Theurewuk István.

EGY ELFELEDETT MAGYAR FELTALÁLÓ.

Mikor a század óriási haladása az ipari technika terén mindenütt a villamoság csodáival helyettesíti a gőz uralmának lejáró korszakát, mikor a kipattano szikra olyan erőket hoz mozgásba és működésbe, a melyekről régebben álmolni sem tudott senki: akkor vissza kell gondolnunk egy szerény magyar tudósra is, a ki a villamos technika terén oly fölfedezéseket tett, melyek annak idején megérdemelték a sokkal előrehaladottabb külföldnek elismerését is.

De *Nemetz József* — mert ő az, a kiről emlékezni akarunk — nemcsak az elektrotechnika terén végzett hasznos szolgáltatásokat s teremtett elmés újításokat: föltalálási kiterjednek a mechanika majd minden terére s azoknak egyenként való felsorolása is lapokat foglalna el.

A pesti magyar tudomány-egyetemen e század elején és a múlt század végén a kísérleti természettudomány tanára, körülbelül (mert születésének sem idejét, sem helyét nem tudjuk) ugyanazon évek valamelyikében jött világra, a mikor egy másik genialis magyar feltaláló, Kerpelen Farkas, beszelő és sakkkozó gépemberével bámulata ejtette a világot. Arra mutat legalább az, hogy mint a szerényen visszahúzó tudós maga mondja működése ismertetésében, már 1768-ban ő szerkesztette az első sipládát is.

Csak nem rég emlékeztek meg a lapok egy fiatal magyar író találmányáról, az örök naptárról, mely feleslegessé tenné az évenkénti naptárkészítést. A nélkül, hogy jogosítva éreznők magunkat az ezme eredetiségét kétségbe vonni, vagy vitássá tenni, egyszerűen megjegyezhetjük, hogy az örök naptár feltalálásának elsőszége is *Nemetz József*et illeti, ő jutott először arra a gondolatra, hogy egy egyetemes kalendáriumot szerkesztessen s ezt az ötletét meg is valósította.

Ha a mai építkezések által nyújtott kényelmeket vesszük figyelembe, a fővárosi vendéglő és kávéházi berendezések közt példának okáért a zajtalan és önműködő ajtóknak nyilvánvaló előnye alig jut eszünkbe érdeme szerint méltányolni. De mi oka annak, hogy e látszólag oly egyszerű szerkezettel is csak a legutóbbi évek alatt ismerkedtünk meg, holott pedig az egy századdal ezelőtt élt *Nemetz* már rég föltalálta a kifelé és befelé magától nyíló ajtókat, mielőtt a külföldi szabadsalom rátette volna kezét a határozottan magyar találmányra. Minden bizonynyal érdekes és tanulságos, de egyszerű-mindelesüggő példája is annak, hogy a magyar elme alkotásai mint kálldhatnak el a

kedvező viszonyok közepette, s mint kell idegennek adoznunk azzal a pénzzel és jutalommal, melyet a hazai szorgalom verejtéke érdemelte meg.

Jótekonan érezte a ritka találmányosságú és nagy tudományú magyar mechanikus ügyességét gazdasági gépiparunk is, mert Nemetz volt, a ki a Festetich-féle minta-uradalomban új szerkezetű rétkaszálót, Hunyady József grófsimonváti gazdaságában pedig vízi fűrészmalmost állított fel, azonkívül pedig csepplőszerkezetet kombinált ki, a borostyánkő megolvastásának módját felfedezte, az ágyúlyuk fúrását egyszerűsítette, új fajta színházi repülőgépet tervezett, Ipoly-Gyarmathon és Simonváthán különös szivárványokat figyelt meg s írt le, a budai part erődítésének tervét kidolgozta, stb.

Megbocsátható s némileg inkább a kort jellemző körülmény, hogy ez az oly sokoldalú s alaposan képzett fő sem volt ment bizonyos bogaraktól. Nem lehet tudományossága és komolysága rovására írni, ha abban a korban, mely Horvát Istvánt szülte, Nemetz is fantasztikus kutatásokra adta magát, rögeszméket hajhászott s így például egész pedanteriával nyomozott a régi görögök dohánnyágó eszközei után, melyeknek nyomait bizonyos félreismert arkheológiai emlékekből vélte kisűthetni. Nem ez volt az ő igazi tere, s nem is követjük őt e tere, mert kalandos elméleti nem ronthatják le feltalálói érdemeinek értékét.

Ellenben ma is dicőség illeti Nemetzét, ha visszaemlékezünk rá, hogy a mai fegyvertékhnika mit köszönhet az ő száz év előtti úttörő szellemének. Ma, mikor az ismétlődő fegyverek korát éljük, illő visszakezelnünk az elfeledett magyar tekhnikus számára azt, a mi a mai hátültöltőkben s Mannlicher-fegyverekben az ő része.

A múlt század utolsó éveiben történt, hogy Nemetz a bécsi arsenálnak bemutatata egy általa főlalt fegyver mintáját, mely az akkori szélpuskák szerkezetével egybekezdve, abban fért el előnyösen azoktól, hogy könnyűsége mellett hátulról volt tölthető s egy töltésre 60-at lött, 7-8 perc alatt pedig 80-90-et 150 lépérről, még pedig akként, hogy a 150 lépésre előtte álló deszkát keresztül fúrta. A tölténytartó majdnem ugyanazon rendszerrel volt a fegyverre alkalmazva, a mint a mai Mannlicheréknél látjuk, s épen nem lehetetlen, hogy Nemetz szélpuskájának a bécsi arsenálban levő mintája előképeül szolgált szerencsésebb utódjának eszméje száz év utáni megvalósításában.

Nemetz a bécsi arsenál parancsnokságától terve első bemutatásakor 100 arany jutalmat kapott s azonkívül udvarias és előzékeny felszólítást az uralkodó nevében, hogy kísérleteit 2 frt napidíj mellett magában a bécsi arsenálban folytassa. Nemetz ekkor tényleg megvált a budai egyetemen elfoglalt állásától s Bécsbe rándult fel, majd hosszabb külföldi utat tett fölvezése érdekében. Mi az oka, hogy az új fegy-

verszerkezet alkalmazásba vételé mégis fennakadt, nem tudjuk; de valószínű, hogy a pénzügyi áldozatok nagysága akadályozta a monarchia akkori helyzetében Nemetz találmányának értékesítését s azután feledésbe ment az egész dolog.

AZ ERDŐ V. ÉS VI. TÁBLÁJA KÖZTI HATÁRRÉSZLET.

EBÉDLŐ AZ ERDŐ XII. TÁBLÁJÁBAN.

KÉPEK AZ ÁGYAI ERDŐBŐL.

De Nemetz feltalálói lángszelje azért nem szűnhetett. Most egy új gondolat kötötte le egész figyelmét. Londoni megrendelésre egy órával összekötött villamos lámpát szerkesztett, melyet utasításai szerint Seiffner Ferencz pesti órási el is készített, s ez Londonban, hová elküldték, általános feltűnést keltett, mint első kísérlete a villamos erő lámpákban való alkalmazásának.

Annyira még nem volt Nemetz, hogy magát a villamoságot mint világitó erőt vette volna alkalmazásba. Kísérletének egyedül az volt a célja, hogy a villamos erőt mint gyújtót használja fel. Elektrophorok már akkor is voltak különböző összetételekben s ilyeneket maga Nemetz is bemutatót egyetemi előadásain. Voltak villamgyújtók, melyeket mint egy kis kerek burnótszelen-czét, zsebben lehetett hordozni, sőt óra-szerkezettel összekapcsolva is készítettek ilyeneket ébresztő óráknál, melyek az alvót meghatározott időben fölébreszték s egyúttal világosságot is fejlesztettek. De mindezek igen tökéletes gépezetek voltak, vagy előbb, vagy utóbb gyúltak ki, mint kellett volna, vagy épen megtagadták a szolgálatot.

Ezeken a bajokon akart Nemetz gyökeresen segíteni s azonfelül, a mi egészen újság számba ment, tökéletes villamos lámpagyújtó készüléket előállítani. E célra ki akarta mindenek előtt küszöbölni, mint czélyszerűt, az üveg lámpahengereket s tiszta fából, diófából, vagy épen mahagonból készült ládikában helyezte el a villamfelesztésre szolgáló $4\frac{1}{2}$ hüvelyknyi üvegkorongot. Ez volt a legkisebb elérhető méret, mely mellett biztossághozható volt, hogy a szerkezet tartós, egyszerű, olcsó s e mellett se bűzös, se veszélyes ne legyen.

Az így elkészült s alapjában $12\frac{1}{2}$ hüvelyk széles, elől kerek, $1\frac{1}{2}$ hüvelyk magas lábakon álló lámpát gázzal töltötte meg, s egy, a villamos vezetékre alkalmazott nyomással meggyújtotta a lámpát. A készülék fölönnye az volt, hogy az égő gáz benne meg nem romolhatott, úgy, hogy öt-hat hónapi használaton kívül helyezés után is kényelmesen újra fel volt gyújtatható. Olcsónak azonban épen nem volt mondható, ha meggondoljuk,

hogy egy lámpa 8 aranyba került, sőt egy, Zmeskál birtokába került lámpáért Nemetznek 16 aranyat fizettek.

Nem lehetetlen, hogy e miatt nem terjedt el Nemetz villamos lámpája abban a mértékben, a mint azt elméleti és praktikus szerkezete megérdemelte volna; a Londonba küldött remek darab azonban mindenfelé magas társalással találkozott s Nemetzet elhalmozták megrendelésekkel, melyeknek alig tehetett eleget. Külföldi tudósok, szaklapok és folyóiratok is felszólították Nemetzet, hogy munkássága eredményét ismeresse meg velők s a magyar ipar, a magyar szorgalom ismét méltó diadalát aratta, nagy nemzetek tekintettek rá dicső élismeréssel.

A genialis feltalálónak ma már a neve is alig ismert; sem élete sorsáról, sem halála körülményeiről nem ismerünk részletesebb adatokat.

Pedig alig híhető, hogy alkotásainak egy-egy roncsa ne volna még föllelhető széles s hazában, ép úgy, mint Kempenen automatja is, meg lehet, ott lappang még valahol család múzeumok és gyűjtemények porlepte zugában. Az ezredévi kiállítás keretében elfeledtek gondoskodni egy külön osztályról, mely a magyar találmányok történetét mutassa be. Pedig e nél-

kül nem lesz tökéletes művelődésünk, haladásunk bizonyosságainak feltámasztása; a magyar géniusz sok fényes elmével járult a mai tekhnika kifejlődéséhez, s ezek közt nem utolsó helyen áll Nemetz József.

A VADMACSKA.

Mindenkinek élénk emlékezetében van, hogy a boldogult László főherczeg halálának voltaképpen egy vadmacska volt akaratlan okozója. Ezzel az erdőnek e félelmes lakója szomorú nevezetességre jutott. Azért nem lesz tán érdektelen ezen hazánk sok vidékén legfeljebb csak hírből ismert állatról egyet-egyet elmondani.

A vadmacska külsejére nézve nagyon hasonlít a mi házi, romba macskánkhoz, de attól mégis könnyen megkülönböztethető, mert a vadmacska sokkal nagyobb (80-90 centiméter), mint a házi macska, feje jóval szélesebb, tekintete vadabb, hajúsa nagyobb, fogai élesebbek, hegyesebbek, de legbiztosabb s egyenlő vastag a végeig, aztán mindig fekete s három egész és több fél fekete gyűrűszerű sáv övezi.

A vadmacska el van terjedve egész Európában, különösen hazánk erdeiben, sőt nagyobb nádasokban (Drávfokok) is; csak épen a legészakibb tartományokban, Skandinávia és Oroszország északi részében nincs, a hol a hiúz helyettesíti.

Az esztendő nagy részén magánosan él s csak épen a párzása idejében kerül össze több. Nyáron az erdőségekben, sűrűségekben tanáznak; télen a falvak közelébe is belopódzik s a csűrben, szénasóban tartózkodik. Az erdtől sokszor nagy távolságokra is elbarangol.

Fő eledelét az apróbb emlősök, kivált egerek és madarak teszik, melyekből nagy ügyességgel fogdos össze. Egyszer egy meglőtt vadmacska gyomrában nem kevesebb, mint 26 egérnek a maradványait találták. Az egerek pusztításával tulajdonképpen hasznót hajt; csak hogy nem kiméli ám a nyulat sem, és a füzéncsü is inyére való falat; sőt alkalom adtán elég merész, hogy a fiatal őzet és a szarvasborjút is megtámadja s elég erős arra hogy ez aránylag nagy állatokat is zsákmányul ejtse. Hátukra ugrik, nyakukat addig harapja, a míg azok a vérvesztés miatt elyengülve, karmai között össze nem rognak. Ezért haragszunk rá a vadászok, ezért üldözik irgalmatlanul. Az erdész és a mezőgazda más véleményben lehet róla. Nagyon falánk és vérengző, s ha hozzá férhet, sokkal több állatot megööl, mint a mennyi éhségének csillapítására elég.

Tanyán legszívesebben a borz vagy a róka elhagyott lakását választja, de magas fák odvában is szívesen tartózkodik. Ugyanezen helyeken szokott fiadzani is, április havában. Fiai

elainte alig különböztethetők meg a kis házi macskától, de természetük szerfelett vad már nagyon kiesiny korukban is, s megszelídíteni még eddig a fiatal vadmacskákat nem sikerült; nem esznek, éhen pusztulnak el.

Néha megcsik, hogy a vadmacska összepár-

AZ ERDŐ EGYIK KAPUJA, A MELYEN LÁSZLÓ FŐHERCZEG KIJÖTT.

AZ ERDŐ V. ÉS VI. TÁBLÁJA KÖZTI HATÁRRÉSZLET A JÓZSEF FŐHERCZEG ÁLTAL L-LEL JELÖLT KÉT GALAGONYA-FÁVAL.

KÉPEK AZ ÁGYAI ERDŐBŐL.

és a házi macskával is s az így származó nemzedék maga is igen vad, vérengző természetű lesz és könnyen elvadul.

A vadmacskát leginkább úgy vadászszák, hogy kutyákkal fölzarvartadják valamely fára, onnan aztan lelővik. Hanem a vadmacskának igen szívós élete van, s ha csak szíven nem találják, még erősen megsebesülve is igen vesze-

delmes s rángorva a vadászra, nagyon össze-marja, ezért ha a vadmacska leesik is, ha csak legkisebb életjel látható benne, tanácsos még egy lövést tenni rá, mert amugy kézbe véve, lehet, hogy még nagyon megsebesítendő a gondatlan vad szt. A Brehm híres könyve is ezt mondja, ezenkívül ezt is ajánlván még: tanácsos azonban még a második lövés után is egy nehányat a macska orrára verni, hogy biztos legyen benne a vadász: csakugyan nincs-e már élet benne? Nem lehetetlen, hogy ez a tanács okozhatta László főherczeg balesetét, mert hiszen azt az említett könyvet ő is szívesen olvagatta, s midőn a vadmacska a fáról sebésülten leesett, észbe juthatott a könyv tanácsa. Sajnos, hogy annak csak a második részét fogadta meg, míg az elsőől, mely a második cső kilövéséről szól, fiatalos vadászhevében megfeledkezett.

Különböznél vadmacska igen bátor állat s ha már egyszer máskép nem szabadulhat, hát akkor emberrel, állattal egyiránt vitézni szembezáll. Megbirkózik a leg-erősebb kutyákkal is és rendesen övé marad a győzelem.

Fentebb említettük, hogy a vadmacskát úgy vadászszák, hogy ebekkel kergettetik fel a fára s onnan lövik le. Csakhogy ha a macska észre veszi, hogy a vadász nincs közelében, akkor bátran leszáll megint s ám próbálja a kutyá megfogni! A Jura hegységben egyszer így jött le egy hatalmas macska a fáról, hova három kutyá felszorította. A kutyák rögtön rá rohantak, de a macska a hátára fe-kiüdven, az egyik lába körmeit bele vágta egy kutyá orrába, a másik lábával egy más kutyát fogott meg ugyanígy, míg a harmadik kutyának az orrába harapott. Így tartotta a kutyákat, melyek sem sza-

badulni, sem harapni nem tudtak, s ki tudja mi lesz belőlük, ha a vadász meg nem érkezik s agyon nem lövi a macskát.

Egy másik vadmacskát egy moesárban sebezett meg egy vadász. A macska beugrott a sásba, a vadász kutyája pedig utána. Csakhogy a sebesült macska legyűrte ám a kutyát, s ha a vadász segítségére nem siet, meg is öli. A vadász fegyvere már ki lévően löve, vadászkesével akarta a macskát leszúrni. De biz ez nem sikerült, mert a macska villamgyorsan rángorva a késre, innen meg a vadászra, a ki ugyan-csak megjárta volna, ha a közben felszabadult kutyá torkon nem ragadja a macskát.

A mi vadmacskánkon kívül, a meleg éghajlat alatt, még számos más faj vadmacska is tenyészik, melyek közül némelyek színre nézve a párduczhoz, mások a tigrishez hasonlítanak, vadságra

és falánkásra nézve azonban mindnyájan megegyeznek. Különösen érdekes a vadmacskák között az afrikai *fakó-macska* (*Felis maniculata*), azért, mert igen valószínű, hogy a mi házi macskáink is ettől származnak, nem pedig a mi európai vadmacskáinktól, mint sokan gondolják.

A fakó-macska vadon él Afrika keleti részében.

VADMACSKA. (TERMÉSZETES NAGYSÁGÁNAK ÖTÖD RÉSZÉBEN.)

ben, különösen Egyiptomban s innen származhatott mihozzánk is. Színe a hátán fakószürke vagy fakósárga, hasán fehéres, törzsén keskeny, elmosódott harántcsíkok vannak, farka is vékonyodó és gyűrűs, mint a mi házi macskánk némely fajváltozatain. Afrika némely részében a négerek csakugyan ezt a macskát használják házi macskául. Fiatal korában befogják, azután a házhoz félig-meddig oda szoktatják s habár az ilyen fajta macska egészen nem igen szelidül is meg, de annyira mégis, hogy nem nagyon fél az embertől s a házak táján is bátran egerészik.

Igen; már akkor is sejtém, hiában füzöm A szép ábrándokat, mit lelkeim alkotott. Nem bántam mégse meg, hiszen miatta tőröm Gyötrelmeim' s szívem oly szívet álmodott.

És bárha jól tudom, hogy balgaság szeretni Egyet csupán, midőn a földön annyi van: Hiába' szól az ész, — itt minden hasztalan, Mégis beléhalok, mert nem tudom feledni.

Justh Béla.

A KUTYA-BÜVÖLŐ.

Pusztai életkép. (Vége.)

Irtó Szívós Béla.

Péter mindez csendesen, szó nélkül cselekedte, mert különben sem szeretett sokat beszélni, — a tekintetes úr meg, és János, szintén szó nélkül nézték minden mozdulatát.

A mint Péter a pipát előhúzta, bütykös hüvelykével fölpecszentelte a kupakot s bele nézett. Azután fölvette a földről a cseksót, előkereste sallangjai közül a szurkálót, megpiszkálta vele fenékig a pipát s két vagy három csapással oda verte belőle a bagót a bal tenyerébe. Most megint megvizsgálta a bagót s úgy látszott: rendben találta az állapotot, mert egész elégedett ábrázattal s látható élvezettel csipte fel a három úja közé s elkezdett belőle nagy gondosan golyót csinálni.

Olyan lett a golyó, mint egy jókora dió s egész gyönyörűséggel nézgette egy darabig, miközben úgy látszott, mintha gondolkodnék valami felett.

János megint oldalba bökte a tekintetes urat: — No, most látunk valamit!

De biz ott megint semmi különöst nem láttak. Egyszerűen még kétszer-háromszor megforgatta Péter az úja közt a bagót, azzal szépen benyomta a képes felébe. Nyilván nem is gondolkozott egyében, mint hogy jobbfelől dugja-e vagy balfelől, míg végre csakugyan emerre határozta el magát.

A mint ilyenformán rendbe hozta a dolgot, feltápaszkodott a földről, felgyűrte jócskán az alsó ruháját, egy pár oda szállott szunyogot agyon csapott, azzal elkezdett szanaszét nézegetni, mintha keresne valamit.

Csakhamar talált is a mit keresett. Ott volt egy csomó tengerihéj egy kis gödörben, ez kellett neki épen.

Felnyalából belőle egy jó marékkal, beleáztatta a Kősi sáros vizébe, azzal neki ült s elkezdett a héjből apró köteleket fonni.

Mikor egy-egy köteleket megfont, meghúzgálta jól: hogy elég erős-e? Aztán lerakta sorba, egymás mellé a fűbe.

Jánosnak a szája is tátva maradt, úgy nézte ezt a különös miveletet, majd a mint Péter összeolvasta a köteleket, megint jónak látta a tekintetes urat oldalba figyelmeztetni, de ezúttal olyan érzékenyen, hogy az elkialtotta magát:

— Ne döfölsz már, mert úgy nyakon váglak, hogy a Kősi be esel!

Péter mindezzel nem törődött, hanem összezsúzta a köteleket s szó nélkül megindult egyenesen a Kősin keresztül a Kátai uram tanyája felé. Csak mikor már néhány lépésnyre bent járt a pocsétában, akkor tekerítette vissza a nyakát:

— Senki sem mondta még azt nekem, hogy a lábam szárába szállott a bátorságom!

A Péter hosszas szőszmötölése alatt közben egészen beesteledett már, hanem gyönyörű tiszta idő volt s a holdvilág olyan szépen süttött, hogy nagyon jól át lehetett látni a tulsó partra. Meg a Kátai uram tanyája körvonalai is jól látszóttak. A kutya már rég visszahúzódott a tanyához s most onnan hallatszott mérges üvöltözésük.

Péter csendesen csobogott keresztül a sekély vizen, nagy hosszú árnyéka rá vetődött a vizre; csörgött, recsegett a nád, gyékény tapsiros lábai alatt.

A neszt a kutya csakhamar észre vették a tanyánál s rémitő dühös ugatással rohantak megint a Kősi felé.

A tekintetes úr maga is megborzadt, s a mint a kutya böszült ugatása egyre közelebb halott, meg nem állhatta, hogy utána ne kiáltson Péternek:

— Gyere vissza te, hamar, gyere, ne boldondozz, szétszédnek a kutya!

Azonban Péter a füle botját se billentette, csak törtetett a ritka nád közt előre.

A mint felbukkant a tulsó parton, már akkor a kutya is látható volt. Szörnyű sebességgel rohantak tüskön-bokron keresztül, nagyokat-nagyokat löktek magukon, roppant fekete árnyék ugrált mindenikkel, de maguk is olyanoknak látszóttak, mint egy-egy borjú.

Eddig is hangos ugatással rohantak, de a mint szemükbe tűnt a Péter magas alakja, valami szörnyű bösz düh szállotta meg valamennyit; hangjuk hörgővé, rekedté válnak, s nem is rohantak már, hanem repültek.

— Megölik, megölik! — kiáltott borzadva a tekintetes úr, — hozd ki hamar a puskámat, te meg kapj vasvillára... Ugorj vissza a vízbe Péter, kedves fiam, ugorj vissza szaporán!

Péter azonban, mintha nem is hallotta volna a tekintetes úr kiabálását, csendesen megállott a parton.

És most történt aztán valami különös, valami csodálatos.

A mint a böszült ebek tiz-tizenöt lépésnnyire értek Péterhez, egyszerre csak, mintha a villám érte volna valamennyit, hirtelen elhallgattak, abban hagyták az ugatást, ordítást, hanem e helyett elkezdtek csendesen, fájdalmasan nyöszörögni s egyik a másik után lefeküdt hasra. Ott maradtak mozdulatlanul, mintha élet sem lett volna bennük.

Péter pedig szép csendesen előszedte a köteleket, gondosan összekötözte mindenik kutya hátolsó lábait, sorra meg is emelgette valamennyit, hogy vajjon megbirja-e a kötél? Csak épen a nagy ordas lábait nem kötözte össze. Ezt a borjú-nagyságú állatot úgy hagyta ott köztelen heverni.

Nem messze ott merelkedett a partoldalban egy vén száraz fűzfa. Harmadéve bele csapott a villám, felét lehasította, de a másik fele öt-hat csonka ágával még most is fennállott. Most ehez a fához ment el Péter s egyenként meghúzogatta a csonka ágakat: jó erősek-e? S midőn látta, hogy még birnak valamit, lassan megint visszalepedégt a kutyaikkhoz, egyenként az ölébe szedte sorban s szépen oda hordta a száraz fa alá, azután pedig az összekötözött lábánál fogva, egyiket a másik után felagattak

Női arckép.

Innocent Ferenccs festménye a Képzőművészeti Társulat téli kiállításán.

a fűzfa-ágakra. Úgy csüngöttek ott mozdulatlanul, mint egy-egy óriási gyümölcs.

Akkor visszament Péter a nagy ordashoz, neki veselkedett, felhajította a vállára, mint a zsákot s nyugodtan, a mint jött, megint visszagázolt a Kősin.

A mint a bámuló tekintetes úrhoz ért, lelkölte a nagy kutya élje a fűbe.

Nagyot nyölkent az ordas, Péter pedig csak ennyit szólt:

— Itt az ordas, tekintetes uram!

Azzal leült a földre, a bagót a jobb képébe átigazította, felhúzta a eszímáját, a bundát meg a nyakába kanyarította.

A tekintetes úr nem tudott bámulatában hova lenni, János meg ezenkívül majd megfojtotta az öröm, hogy a kevely debreczeni gazda híres kutyáit az ő városából való ember ilyen csúffá tette.

— Csak mégis különb emberek teremnek minálunk, mint Debreczenben! — gondolta magában s nagy boldogságában egyre hajtogatja:

— Ember kend Péter, ember kend Péter!

A tekintetes úr meg nem tudott egyebet tenni, csak a tarkóját vakarta s azt mondta hogy:

— Hm, hm, ejnye, lám no!

Azzal behívta Pétert a tanyába, elővette a tizitezés kulacsot, egy jót húzott belőle: az Isten éltesen Péter! Azzal neki adta mindenestől.

— Nesze; kedves kulacsom volt, de neked adom. Megérdemled, ember vagy!

Péter megköszönte a szívességet s most már mint a magáéból, úgy kínálhatta a tekintetes urat, meg Jánost is, mert hát az emberség így hozza magával.

Sűrűn kotyogott a kulacs s Péter is valami kicsivel beszédesebb lett, mint máskor, de hiába faggatta a tekintetes úr, hogy mit csinált a kutyaival, kitől tanulta a mesterséget, s masefféle. Utóbb már két jó birkát, meg egy cseber bort ígért neki, sőt még egy köböl búzával is megszerzte volna ha beszél, de hát Péterből nem tudott egyebet kivenni ennyinél:

— Hát uram, egyik ember egyet tud, a másik más. Meg: ott tanul az ember, a hol a sorja kijön, de hát nem jó volna mindenkinek mindent tudni!

Mikor aztán már behördült a kulacsba, emberséggel búcsút vett Péter, a nyakába akasztotta az üres kulacsot s szép csendesen megindult a nyája felé.

A mint a mozdulatlan heverő kutya mellé ért, rákiáltott:

— Iszz szája, ordas, varjú kezdje ki a gazdád!

Erre a nagy kutya, mintha ostorhegyre tették

volna, felugrott, s mint a szél keresztül nyargalt, lubiczkolt a Kősin. A mint a tulsó partra ért, visszafordult s egy keszervest vonított a holdvilág felé, azzal farkát a lába közé csapva úgy vitte haza felé az irhát, mintha puskából lötték volna ki.

A tekintetes úr nagyot kacagott s utána kiáltott Péternek:

— Hát az ágásról nem szabadított el azt a négy kutyát, hé!

— Nem én, uram, nem lesz azoknak semmi bajuk, — felelt vissza Péter, — legalább hadd lássa a gazdájuk, majd ha észre veszi, hogy a kutyái még fára is tudnak mászni!

Ezután apránként elnyelte a setéség a Péter bundás alakját, poroszkáló nyájával együtt.

De a »tudomány« csak titok maradt. Soha senkinek sem árulta el Péter azóta sem, hogy mivel büvöltte meg a kutyát s nem is árulná el, ha mindjárt szabad bitangyára adnák is neki széles e világot!

HATÁRŐRÖK.

Orosz életkép.

A végtelen kiterjedésű khinai birodalmat uralkodói és kormányfőiről annak idején természetéből épült óriási fallal zárták el a világtól, és az itt-ott levő kapukat teljesen megbízható mandarinok őrizték, kik az országba tolvakodó gyanús idegeneket egyszerűen karóba húztatván, a szerencsétlen emberek fejét a falak fokára rakatták. Ily körülmények közt csakugyan alig akadt olyan ember, ki a fal kapuit látogatta volna. Amde idővel a falak bedőltek, a kapukat őrző mandarinok katonáikkal együtt szemet hunytak, ha orosz, angol és amerikai kereskedők markukba illendő borralátó csúsztak, és mai napig a világhírű khinai fal legfeljebb csak történelmi emlékétkéül bír.

A fehér czár birodalmát nem ugyan kőfalak, de sok ezer határőr zárja el a világtól. Önként értendő, hogy e helyütt csak az orosz birodalom európai határainak őreiről lehet szó. Oroszország határainak rendszeres körülfelügyelete Miklós császár rendelte el, midőn az ellene létrejött angol-francia-olasz-török szövetség fellépéséből azt látta, hogy Európa Péter czár végrendeletének érvényesítését sobasem fogja megengedni, sőt hogy Oroszország csak úgy tarthatja fenn nagyhatalmi állását, ha holmi kalandos terjeszkedési tervekről egyelőre lemond.

Stülkségesnek bizonyult továbbá az európai mivelődés és a szabadelvű eszmék terjedésének megakadályozása, mit leginkább a saját lenyugózáse és a határszélek szigorú elzárása által akartak elérni. A beszívárgott veszélyes elvek ellen a szibériai ólombányák, esetleg a Péter-Pál erdőben felállított bitófák vétettek alkalmazásába, de miután a politikai légkör mindezek mellett is egyre fulasztóbbá vált, azon kellett lenni, hogy a külföldről minél kevesebb ember juthasson be az országba. Jelenleg a német-osztrák határszéleket 180 ezer orosz határőr tartja megszállva, mely tömeg ellátása évenként 18 millió rubelbe kerül. Ez a határőrség benső értékére nézve átkozottul hasonlít a khinai fal őreihöz. Legszigorúbban a német határ őrzése tünik fel, de a tapasztalás azt mutatja, hogy sehonnan sem lehet oly könnyen átjutni a határon, mint épen Németországból. Az orosz örök »borralátóim« fokozatát Berlinben, Hamburgban, úgy Frankfurtban a legutolsó utazó úgynök is tudja. Szabályszerűleg láttaozott utlévelél, de borralátó nélkül az utas az orosz határőri rendőrség végtelen zaklatásának van kitéve, és még nem fordult elő eset, hogy az európai diplomácia képes lett volna az efféle visszaélésekből eredt panaszkot megtorlását kieszközölni. A nagy garra megindult diplomáciai közbenjárás áldozata többnyire valamely elzülött, részeges kozák altiszt, kit a hivatalos jelentés szerint »erélyesen megbűntettek«.

A világ valamennyi nemzetközi tolvaja és betörője Oroszországba menekül a rendőrség elől, hol prédájukat minden nehézség nélkül értékesíthetik. Jaj azonban annak az ügyetlen külföldinek, a kinek útításkájában, vagy kabátzsebében az orosz határőrség egy régi újságot, vagy három hetes esti lapot talál. Minthogy az orosz posta és távirda egyenesen a rendőrség felügyelete alatt áll, a levélírtok megőrzését nem ismeri, jelekkel irt táviratok pedig nem

A bűnös. — Karvaly Mór festménye a Képzőművészeti Társulat téli kiállításán.

továbbíthatók; így a közlekedést a határszéli csempészek szervezett serege tartja fenn. Némi-lykor egy-egy csempészt leterítenek ugyan a kozák őrszemek golyói, de csak azért, mivel az illető a szokásos borralalót elfelejtette, vagy pedig megtakarította.

Egy alkalommal három prémkereskedő Berlinből Moszkvába utazván, abban állapodott meg, hogy a piacr kedvező hangulatát felhasználják, a Moszkvában bevásárolt árukat magukkal viszik. Amde a határszéli főtiszt csak oly föltétel alatt akarta a csomagok elszállítását megengedni, ha ezek tartalmát tüzetesen megvizsgálja. Hiába volt a kereskedőknek a moszkvai vámhivatal ölmzárjára való hivatkozása, a főtiszt nem tájtott. Végre nagy-nehezen két csempészt találtak, kik a nagy értékű prémőröket tartalmazó csomagok elszállítását magukra vállalták. A veszedelmes művelet szerencsésen meg is történt, mit a csempészek egy teljesen kifogástalan táviratban tudattak a határszéli városban járó berlini kereskedőkkel. Mikor aztán a kereskedők a legközelebbi vonattal haza felé akartak indulni, a

részről oly kitűnően van szervezve, hogy a farkasszemét néző hatalmasságok katonai köreiben a kölcsönös intézkedések és mozdulatok titokban nem maradhatnak.

SZÁMADATOK A NÉMET NYELVRŐL.

A Stölze-féle gyorsíró-egyesületek szövetsége 1891-ben elhatározta, hogy részletes kutatásokat és számításokat fog tenni arra nézve, melyek a német nyelvben a leggyakrabban előforduló szók, szótagok és hangok, s teszi ezt a végre, hogy rendszerét e szerint reformálni lehessen. Az óriási munkához a klasszikusok művein kívül különböző szakmunkákat kutattak át s azokban összesen 10,906.325 szó fordult elő, melyeket mintegy ezer munkás egyenként külön számláló lapokra irt ki s e lapokat aztán Blenck porosz statisztikai hivatali főnök vezetése alatt dolgozták fel. Kiszámították, hogy ezek a számláló lapok egymás mellé rakva 1177 km. hosszú vonalat tettek volna s a leírt betűk legalább 12-szer oly tömeget, mint a biblia. Az egyes

EGYVELEG.

* **Bolygók hatása a földre.** Eddig azt hitték, hogy a bolygók csak a nehézség és vonzás erejével hatnak a földre. Most azonban a szeptérvári csillagvizsgáló intézetben tett észleletek azt mutatják, hogy minden bolygó (csodálatosan az egy Merkur kivételével) a földdelejségre is hat, közeledtükre nemcsak a mágnesű napi rendes menete, hanem a középnyugati declinatio is megváltozik. A Merkur kivételességének okát megmagyarázni még eddig nem sikerült.

* **Megszolgált alamizna.** Egy amerikai ember leleményes automata-gépet készített, melyből, ha csavarját százszor megforgatják, a századik fordításra egy penny esik ki. A forgatás nem vész kárba, mivel villamos és más gépekkel van kapcsolatban, melyek az erőt felhasználják. Így a ki egy pennyt akar a géptől kapni, a forgatás munkájával meg-szolgál érte.

* **Csodálatos gyors növés.** A francia akadémia 1729-iki irataiban szó van egy fiúról, a ki hét éves korában már 167% cm. magas volt s ugyanakkor szakálla megnőtt, hangja megvastagodott s általában 30 éves férfúnak látszott, ki e mellett 100-kilo súlyt könnyen vállára bírt emelni. De a mily

Viszontlátás. — Neogrady Antal festménye a Képzőművészeti Társulat téli kiállításán.

pályaházban felállított csendőrök letartóztatták őket. Szerencséjükre oly időben kerültek a rendőrfőnök elé, mikor az ebéd után csakis félig beszámítható állapotban volt.

— Hogy lehet valaki oly bárgyú — hebegte a rendőrfőnök, hogy a szegény határról meg-felejtkezék?

E kedélyes megszólítás után az egyik kereskedő a «szegény határ» számára kétszáz rubelt adott át a főszíví főnöknek, mire ez az ügyet befejezettnek jelentette ki és a két porosz legott el is utazhatott.

Más alakban tűnik fel az osztrák határszélek őrzése, mit leginkább sorkatonaság teljesít. Az oroszok nem tartanak ugyan attól, hogy a határszéleken álló osztrák-magyar sereg egy szép napon beronthatna, de viszont katonai természetű saját intézkedéseiket titokban kívánják tartani, miért is az útasok forgalmát kizárólag a vasúti vonalon engedik meg. Kocsin, lóháton, vagy épen gyalog senkit sem bocsátanak át a határon. Az őrség felváltása havonként kétezer történi, még pedig egy magasabb állású tábornok utasítása szerint, ki az e czéla szánt lovas és gyalogezredekét kijelöli. A kozákságot csak őrszolgákra alkalmazzák, míg a határszéli állomásokon ó-orosz ezredek és cserkeszek teljesítik a szolgálatot.

Mindezek dacára a kémiai szolgálat mindkét

szavak elkönyvelése 255,000 czédulát töltött be, melyek 1600 füzetben szigorúan betűrendbe osztattak.

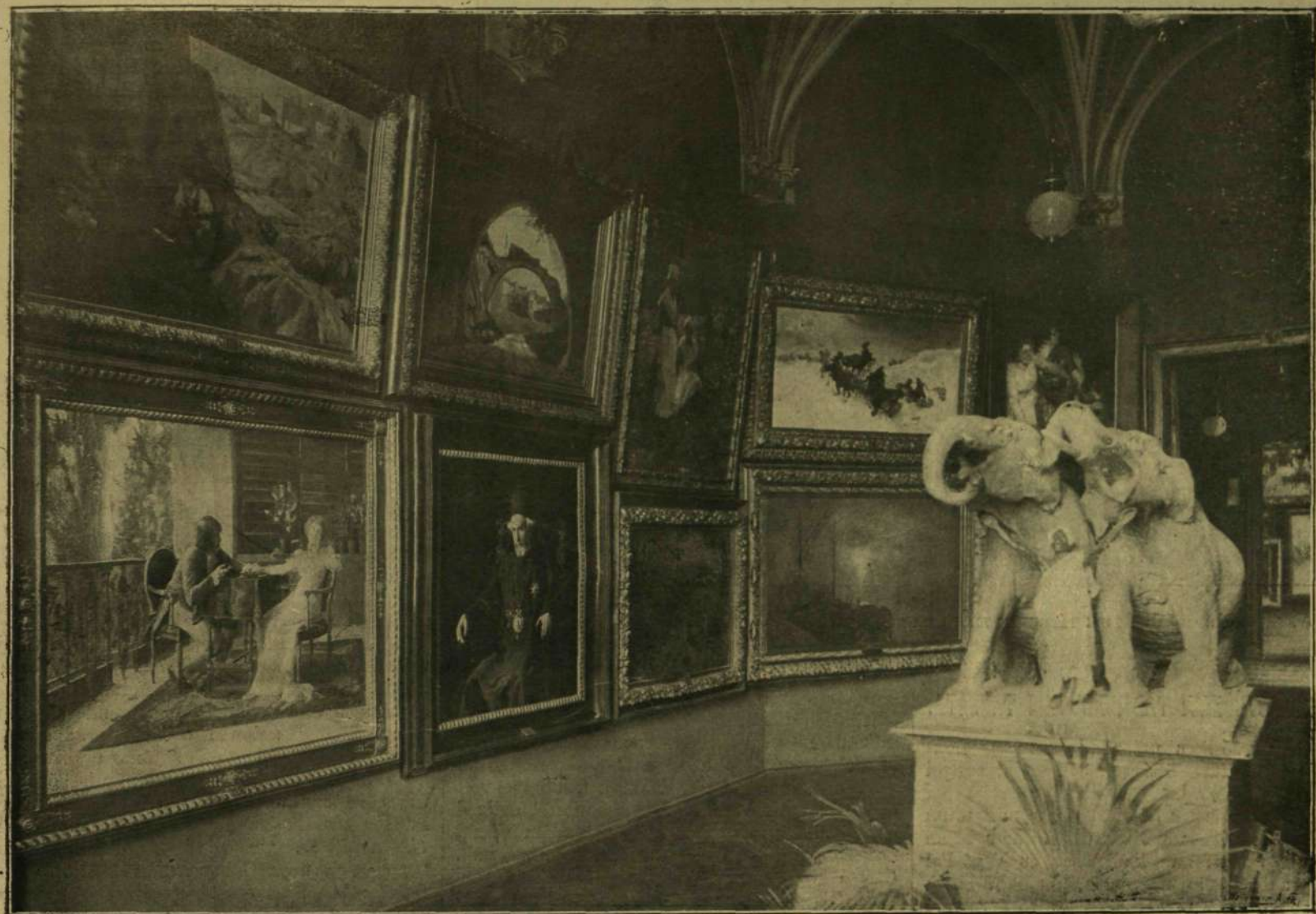
A kutatások eredményeként közöljük, hogy a leggyakrabban előjövő szó «die» 343.765-ször fordul elő, a «der» 337,011 esetben. Harmadik az «und». Négy szóból áll a mondatok 10-ed része, 17-ből negyedrésze s az egésznek fele 19 szó. A leggyakrabban előjövő összetett szó «Augenblick» 2182 esetben jegyeztett be. A betűk gyakoriság szerint a következő sorrendben fordultak elő: a, g, b, e, v, d. Az összes szavak közül egyszótagú volt 5,426,326 (49.76%), két-szótagú 3,156,448, háromszótagú 1,410,494, négyzótagú 646,971, ötszótagú 187,730, hat-szótagú 54,436 s még több szótagú 23,822.

A nagy munka még nincs befejezve. A szókat szét kell osztani a) törzsekre, előragokra s utóragokra, b) betűkre és hangokra, s azután kutatni kell a hangösszetételek gyakoriságát. Az egész munkát Käding gyorsíró vezeti Berlinben, s mivel a munkások díj nélkül dolgoztak, az egész eddig csak 4438 márkába került, főképp levelezési költségek alakjában. Külföldi munkások is ajánlkoztak.

gyorsan nőtt, oly hamar meg is öregedett. 8 éves korában megöszült, 10 éves korában ingadozó léptei lettek, fogai kihullottak s keze megbénult. 12 éves korában végkimerülésben hült el.

* **A bambusnád gyors növése régóta ismeretes** s többen kísérlették meg azt számokban megállapítani. Legutóbb Kraus tanár a híres bünzorgi (jávai) növénykertben két hónapon át naponként tett méréseket s konstátálta, hogy a növés naponként átlag 20 cm. De ez a szám rendkívül ingadozik. A legnagyobb növést december 22-én tapasztalta egy nád, mely 57 centimétert nőtt, tehát másodpercenként $\frac{1}{4}$ mm. hosszúságot, úgy, hogy valósággal csaknem látni lehetett a növést, a következő napon ellenben ugyanaz a nád már csak 3 centiméter növést mutatott fel. Az óriási különbség oka nem lehet az időjárás, mely itt lényegileg egyforma. Különben ily ideiglenes rendkívüli növést a Victoria regia és a georgina növényeknél is észleltek, sőt a buza és árpa himszálainál is egyes esetekben.

* **Jég alá temetett tűzokádó hegyet** fedezett fel Thoroddsen híres kutató Izlandnak még eddig ismeretlen vidékén, a Vatnajökull szomszédságában. A hegyekhez csak közvetlenül a kitorés után lehet közeledni, mivel csakhamar ismét elborítja a jég. Lávat nem bocsátanak ki, de hamut és homokot nagy mennyiségben, úgy, hogy a kitorés után a közeli patakok más irányt vesznek fel s a jég elolvadása következtében óriási mértékben megdagadnak.

A IV-IK TEREMBŐL.

A NAGY TEREM EGYIK OLDALA.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL. — Részlet a II-ik teremből.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI TÁRLATA.

November 25-ikén nyílt meg a műcsarnokban a téli kiállítás, összesen 311 festménytel és néhány szoborral.

A kiállításon észre lehet venni a millenium hatását. A milleniumra készülő festményekből csak kettő van ugyan a kiállításon és Vágó Pál vázlatai a történelmi menethez, de a jó művészek közül sokan hiányzanak, kiket a jövő évre való készülődés foglal el.

A megnyitásra megjelent *Wlassics* Gyula közoktatási miniszter, *Dániel* Ernő kereskedelmi miniszter, *Zsilinszky* Mihály államtitkár, *Szmrecsányi* Miklós és *Szalay* Imre miniszteri osztálytanácsosok, *Schlauch* Lőrincz nagyváradi bíborpüspök, *Gerlóczy* Károly és *Márkus* József polgármesterek, stb.

Képviselve van a kiállításon minden festészeti ág. A szobrászatot néhány mellkép mutatja be. Külföldi művészekből ismét előkelő nemzetközi gárda gyűlt össze. Ezek mellett nem könnyű feltűnni a miénknél, de azért tisztességesen fenn tartják a hazai művészetet megillető helyet és színvonalat. Számosan vannak és néhány új is köztük.

Történelmi festményeket csak *Spányik* Kornéltól, *Dudits* Andortól, *Ipoly* Sándortól látunk. *Arcképek*et igen sokan állítottak ki, így: *Lotz* Károly, *Vastagh* György, *Ferraris* Arthur, *Baditz* Ottó, *Innocent*, *Balló* Éde, *Csók* István, *Karlovszky* Bertalan, *Rippl-Rónai* József, *Koroknyai* Ottó, *Bruck* Lajos, *Fereny* K., *László* Fülöp, *Kardos* Gyula, *Kriesch* Aladár, *Basch* Gyula, *Szenes* Fülöp, *Vajda* Zsigmond, *Ujházy* Ferenc, *Boruth* Andor, *Krupka* Ferenc, *Papp* Sándor, özv. *Komócsy* Józsefné.

Tájképeket festettek: *Telegy* Károly, *Spányi* Béla, *Neogrady*, *Ujváry* Ignác, *Nádler* Róbert, *Brodzsky*, *Molnár* József, *Tölgyessy*, *Grünwald*, *Koszkol* Jenő, *Győrök* Leo, *Bruck* Miksa, *Kérdi-Kovács* László, *Szinyei-Merse* Pál, *Edvi-Ilés* Aladár, *Olgyay* Ferenc, *Mérő* István, *Szlányi* Lajos, *Horti* Pál, *Katona* Nándor, *Myskovszky* Viktor, *Szalay* Károly.

Az életképek közt vannak: *Skuteczky* Dóme, *Halmi* Arthur, *Karvaly* József, *Túry* Gyula, *Jendrassik* Jenő, *Révész* Imre, *Peske* Géza, *Eisenhut* Ferenc, *Joannovics* Pál, *Mannheimer* Gusztáv, *Tornai* Gyula, *Herzl* Kornél, *Rubovics* Márk, *Ferencz* Zoltán, *Pállya* Czelesztin, *Fényes* Adolf, *Fereny* Károly, *Simony* Stefán, *Kann* Gyula, *Migl* Árpád, *Kegyész* József, *Aranyossy* Ákos, *Pálffy* József, *Horváth* Ferenc, *Lenkeyné* Hoffmann Iona, *Kovács* Károly, *Bosznyay* István, *Vaszary* János, *Kunfy* Lajos.

Az állatképek genréjét *Pállik* Béla, *Vastagh* Géza jeles művekkel képviselik.

A külföldi művészek közül itt van a leghíresebb angol: *Alma* Tademá, a spanyol *Viniegura*, az orosz *Repin*; a németek leghíresebb arcképezője *Leubach*, továbbá *Boecklin*. *Frile* Walter, *Mackensen*, *Rotta* Silvio, *Defregger*, *Uhl* Emil, *Verhas*, *Verstraeete*, *Abry* Leon, *Gerome*, *Fleury*, *Leempoels*, *Wostry* Carlo, stb.

Itt van velem dél minden virágn,
Minden fénye, napsugara, lásd —
Elborított szívem tavaszával
Körülled az őszi hervadást.

Bruck Lajostól egy jó stilben festett nagy arckép a harmadik a sorban, *Ivánka* Imrénének arcképe. A terem másik oldalán levő festmények már csak homályosan és összezsugorodva látszanak fényképünkön. Még eléggé kivehető *László* Fülöptől egy női arckép; valamennyire *Tornai* Gyula nagyobb festménye «Délbáb». (Egy arab mese a tárgya. A pusztán szomjuságtól elgyötört karaván képzeletében tündérek hoznak italt. A tündérek egész sora látszik, mind távolabb és távolabb, a mint elmosódnak a csalfa délibáb kódében.)

A mint a II-ik terem jellemzője, hogy miniatűr képek mindig vannak benne, a IV. terem közepéről sem maradhat el valami szobor. Most sajátságos szobor foglalja el ezt a helyet: *Szraszer* Arthuról «Az indus imája». A fehér burnuszus indus két elefántjával halad csendesen, mikor fölhangzik az esti imára intő ének. Az indus és két állatja egyformán megéri. A két idomtalant a hátsó lábára roskad, gazdják elölök állnak a jezesített karokkal és éneklő az imádságot; a kiterjesztett karok, az ének jelentőségét az elefántok már jól tudják s ok is tele torokkal csatlakoznak az imához. A szobor terracottából készült nagy művészi jártassággal.

A teremnek szintén elég érdekes látványosa van. Mindjárt a belépésnél *Innocent* Ferenchez elégansz módorban, finoman festett arcképe. *Török* Jánosét, a budapesti néhai rendőrkapitány nejét (jelenleg *Fábián* Lajosnak, az aradi főispán fivérének neje) festette le a jövő művész. A tárlat egyik kellemes képe s külön is közöljük. *Innocent* egy másik festménye («Merengés») szintén e teremben kapott helyet. Itt találjuk *Grünwald* Gy. egy tájképét, *Balló* Éde jellemző arcképét gr. Csáky Albinról, *Knopp* Imre figyelemmel igénylő életképét («Utolsó öltések»), *Pállya* Czelesztin, *Kann* Gyula tájképét s *Baditz* Ottótól egy nagyon jól sikerült férfi arcképet.

A terem másik oldalát fénykép után közöljük, s nyolcz festmény látható rajta. A felső sorban legelő *Mannheimer* Gusztáv egyik nagyobb képe: «Inselkedés»; sziklás vidéken egy pulykapásztor lányka, ki a pulykát ingerli; a háttér olasz város. *Utána* *Telegy* Károly érdekes tájképe «A németújvári vár udvara», *Frile* Walter kedves festménye «Kertenben» (két fiatal lány); *Wierusz-Kowalski* «Farkastámadás»-a; a szobor fölött pedig még *Wostry* Carlo «Inselkedés» képe felfelül részre vehető ki. Az alsó képsorból tisztán látszik *Jendrassik* Jenő életképe: «Békülünk ki», duzzogó szerelmes pár a rocoo-világból. *László* Fülöp erőlyes essettel festett arcképe mellett *Gregorius* bolgár metropolita képmása, s a bolgár fejedelem tulajdonja. *Spányi* Béla határos «Őszi hangulat» tájképe és *Courtenis* Franz tengeri képe («Éj») zárja be itt a sort.

A műcsarnok felülről világított nagy terme, melyet a katalogus VIII-ik teremnek jelöl meg, a központja mindig a kiállításnak. A feltűnő és legjobb műveket itt helyezik el, ide szeretnek bejutni a festők. E helyiség igazán terem, a képek érvényesülhetnek. A felső világitás nagyon kezdve a festményeknek. A közönség csoportosan szokott itt összegyűlni, mert a tárlatnak ez az utolsó terme, utána már a folyosó következik. Itt megpihen tehát, s a közpén levő pamflogokon mindig népes társaság telepszik meg, mely nézeget, eszmecserezt folytat. A legnagyobb és az úgynevezett szenzációs képek e teremben foglalnak helyet. Mindenki ebben a teremben várja a kiállítás csatános végét, a finálét. Itt szoktak keresni a versenyző és jutalmakra legéremesebb képeket.

Ezúttal a terem nincs teleagatva képekkel egész a mennyezetig, de a legelső sort így sem lehet jól látni. Akár a napfény világa, akár a villamos lámpák lógó fehér gömbjei a felső sor festményeit oly tükrözés teszik, hogy a máz ragyog rajtuk, mint a víz megvilágított felülete.

A művészi társaság most is érdekes és előkelő ebben a teremben. Mindjárt a mint belépünk, a balra eső falon szemünkbe tűnik *Csók* István jóhatású női arcképe, egész alak. *Révész* Imrétől «A hit», egy szegény anya fájdalma, ki

Távol utról, dél örök nyarából
Megtömjém, hogy újra lássalak,
S nem búsit, hogy advóm küszöbénél
Csüggedt ősz és hervadt lomb fogad.

gyermekes leszegezett koporsóóra borítva, fájdalma lelke előtt felragyog a megnyugvás és hit jelvénye, a kereszt. (Az ilyen víziókat szeretik legújabbban a festők.) Ott van a müncheni *Uhl* Emilnek, — ki a bibliai tárgyakat oly realizmussal festi, mint régen a németalföldi mesterek — «Menekülés Egyiptomba» feliratú festménye, melynek nagy része sivatag tájkép, s csak kis helyet foglal el rajta a száron ülő Mária gyermekével és kisérője, *Szemf. Vajda* Zsigmond «Arckép-csoportja» is megérdemli helyét e választékos társaságban. *Repin* *Jefimovics* Ija képét sokan nézik. Nem is esoda, a czár tulajdona, 60,000 rubelre van becslve, sok kitüntetésben részesült, s igazán eredeti szellem alkotása, mely tárgyában, kidolgozásának sajátos erejében eltér a legtöbbször látott képektől. «Kozákok válasza a szultán ultimátumára», ez a czime s orosz nemzeti hív kereste ki azokat a vad, nyers alakokat, kik összegyűlnek, hogy a szultánnak üzenetet irassanak egy irástudó valakivel, a ki ott nyomkodja tollát egy pálinkás butykosokkal teli asztalfélén, míg körülte kaczagnak, röhögnek a kozákok. Az íródeák gúnyos arczán is látszik, hogy mit fog válaszolni. Megvetés, durva góg minden arcon. Ezek az alakok csakugyan beszélnek és gyűlölnék.

Arrább *Mackensen* Fritz szolid képe «Istenítéslet», egyszerű falusi asszonyok és férfiak csoportja, kik áhitattal hallgatják a szabadban predikáló lelkészt. *Bunny* C. W. «Pastorale»-ja idylli kép az alkonyban összegyűlt fúruházó és éneklő mitológiai alakokkal. Itt van a két milleniumi festmény is, *Spányik* Kornéltól «Szent Norbert megtérése», mely a premontréi rend megrendelésére készült. A másikat *Fiume* rendezte meg *Dudits* Andornál: «A fumei podesta a királyi biztos jelenlétében felolvassa Mária Terézia királynő 1779. évi adománylevelét, melylyel Fiumét Magyarországhoz kapcsolja.» Nagy kép, Fiume város közgyűlési terme számára. *Márk* Lajos is nagy képpel szerepel a teremben: «A szerződésnékülök.» (Szinészek, színésznők egy kávéházban.) *Eisenhut* Ferenc, ki keleti tárgyakat szokott festeni, most a színházzal kíván szolgálni egy nagy vásznon, az elsőző rózsák közt egy rózsaszín női alak, ki kábulat mámorban alszik. *Fereny* Károly «Ádám» című tanulmányát, *Künfy* Lajosnak «Tanulmány a Jeremiás prófétahoz» című képét említjük meg, hogy rátérjünk a terem azon oldalára, melyet egyik képünk is feltüntet.

A felső sorban egyik leghíresebb spanyol festő állítja meg a figyelmet: *Viniegura y Lasso*. Egy szobában felállított oltár előtt ül széken a bikaviadalra már teljes festői díszében felöltözött toreador. Előtte, az oltár felé fordulva, a férfinhoz dölvé terdel felesee, vagy kedvese, félíg imádkozva, félíg aléltán a jövendő óra vesszelye miatt. E kép szomszédságában látni *Thompson* Gabriel tájképét, arrább *Vastagh* Györgytől női arcképet; *Ploek* Hermantól az «Eshangulat» tájkép már sötét és *Krupka* Ferencz férfi arcképét a fölvételén csakugy épen észrevehetjük.

Az alsó sorban *Joanovits* Pál, a hazánkbeli jeles szerb festő mozgalmal életképe egy albán korema belsejét tárja föl. A piros dalmát bor hatása látszik az alacsony asztal körül ülő, poharat magasra emelő turbános társaságban. Mellette *Ipoly* Sándor bibliai képe: «Krisztus megteríti a hitetlen Tamást», éles világitással festve. A világitást Krisztus alakja sugározza, a mint sebeit mutatja Tamásnak. *Halmi* Arthur napfényes képe «A borbélynál» (egy kis szösze gyermek hajat hozza rendbe népes környezetben a borbély). *Fényes* Adolf «Pletykája» (örög asszonyok egy lámpa gyér világánál dugják össze fejköket), *Bergmann* Julius «Hazatérés» képe foglalja el ezt a sort. A sarokban még látható *Herzl* Kornéltól: «Poe Edgár megírja A holló című költeményét», és *Roubaud* festménye: «Egy őrmény falu elpusztítása», a felgyújtott faluból zsákmánnyal, ökörrel, bivalyyal épen egy folyón átkelő martalóezesoprttal.

A VI. teremből egyik vidámságra hangoló, jó humorú életképet mutatunk meg úttal. *Karvaly* Mór «A binós» című festményének másolata ez. A fiu uszonához készült, a kiffi ott a kezében, hanem a tejes bögret elejtette, összetört, tartalma idegbajossá tette a földön. Nem elég a veszteség, hanem

még a nagymama is előveszi, szigorún piron-gatja. Jóságos öreg asszony ez a nagymama, és tudni sem lehet, hogy a szeretet, vagy a szigor nagyobb-e benne? A kis binós meghatva áll előtte, szárazon maradt kiffijével a kezében. A gyerek megeszeget arca, az öreg asszony jósága biztos kifejezéssel fordul felénk a vászon-ról, s a helyzet komikumát senki sem hagyhatja mosoly nélkül. A jó gondolat derülten, izléssel dolgozta föl a művész, s elöadásaiban finomság nyilatkozik. A magyar népéleti genréképeknek pedig rendes gyöngéje szokott lenni a nyerse-ség. *Karvaly* életképe a maga nemében a jó tulajdonokat egyesíti.

A folyosón ezúttal is vízfestményeket, rajzokat, szobrokat találunk. Itt van kifüggesztve *Vágó* Pál vázlata is a milleniumi történelmi menet egy részéről. *Strobl*, *Szécsi*, *Szármvzsky* szobrai mellett szemből ölik *Tellsch* Ede földombor-műve: «Dugovics Titusz halála», a hős levante halálos küzdelme egy szakállas, izmos törökkel. A kiállítás nagy érdeklődéssel nézi a közönség, s az esti órákban, a villamos világitás mellett alig lehet mozogni a teremben.

SZAMOTA ISTVÁN.

1867—1895.

Egy nagyreményű, izmos tehetségű, de gyöngé testű fiatal ember haláláról emlékezünk meg e sorokban, ki a magyar tudomány nagy kárára

Moszkvai fénykép után.

SZAMOTA ISTVÁN.

saját kezével vetett véget rövid életének, ki-mondhatatlan gyászba borítván időse, özvegy anyját, szerető testvéreit és — menyasszonyát, a ki épen a váratlan temetés idejére készült a várt esküvőre. Igazán megrendítő, hogy az édes öröm ekként fordulhat nagy hirdelen a legkese-rőbb bűra, bánatra!

Az alig huszonegyéves éves ifjú ezelőtti mint-egy 5—6 évvel egy olyan munkával lépett föl az irodalomban, mely úgy tárgyával, mint tartal-mával élenk figyelmet keltett a tudományos körökben. «Régi útazások Magyarországon és a Balkán-félszigeten» volt czime a munkának, melyet *Gyulai* Pál érdemesnek talált, hogy az «Olecs könyvtár» kiadványainak sorozatába fölvegyen. A siker még lázasabb munkásságra ösztönözte a szép készülségű fiatal tudóst. Előbb földrajzi és történelmi kutatásokban fáradozott, majd a régi magyar nyelv búvárlására adta magát, miközben az a ritka szerencséje volt, hogy egy olyan nyelvemléket fedezhetett föl az ausztriai Schlägl zárdában, mely száza-dok óta lappangott. Egy terjedelmes latin-magyar szógyűjtemény volt ez, melyet akkor fede-zett föl az Akadémia kiküldetésében útazott Oroszországba.

Nagy útból haza térve, az okleveleinben rejlő magyar szókincs összegyűjtésére és szótári földolgozására fordította minden szorgalmát, minden idejét. A folytonos és kimerítő munka idegbajossá tette a különben is gyöngé szerve-

zetű ifjat, s ez a betegség annyira elhatalma-zott rajta, hogy végre halálba kergette. A baj válságos elmérgesedése halála előtt 10—12 nappal kezdett rajta mutatkozni. Most nyugta-lanságról, majd türehtelen fejféjáról paná-szkodott övének, hozzátéve, hogy ha nya-lványa nem szűnik, főbe lövi magát. És fájdalom, szavának állt. Megszerezte a gyilkos esz-kőt és egy óvatlan pillanatban kiöltá vele életét.

Szamota István egy menekült lengyel nem-es családnak a fia. Atyja, ki 74 éves korában a múlt nyáron halt meg, egyik harcsoza volt a mi függetlenségi háborúknak is, melyben kapitányságig emelkedett. A bekövetkezett üldözések elől sokáig bujdoskolyva végre az alföldön telepedett le s folytatott szerény hiva-taloki életet. Öt gyermeke közt István volt a negyedik, ki iskoláit Kun-Szent-Miklósn, Hód-Mező-Vásárhelyen végezte, majd pedig a budá-pesti egyetemen jogot hallgatott. Innen kikerülve az Országos Levéltárban kapott alkalmazást. Ott volt bő alkalmal megismerkedni régi okleve-leinkkel s azok nyelvi sajátságaiával. Első ide-vágó dolgozatait az Akadémia különösebb figye-lemre érdemeseknek találván, rokon tárgyú kutatások eszközése végett Oroszországba küldte, mint olyat, ki atyja házával nemcsak a lengyel nyelvet, hanem a többi szláv nyelveket is így az orosz nyelvet is elsajátította, s így már csak ebbeli készülségével is ritka képességet szerzett magának arra, hogy másik anyanyelve-n, a magyar érdekében a szláv irodalmakban búvárkodjék. Szép sikerű útból haza térve, a nemzeti múzeumban nyert segédőri állást. Ekkor családalapításra gondolt, s már közle-dett egybekelése, mikor a kegyetlen sors inté-zéséből önkézelel oltotta ki életét.

Ifj. T. G.

DUSE ELEONORA.

Duse, az Európaszerte ismert kiténő olasz színművész, társulataival ismét ellátogatott hozzánk rövid vendégereplésre. Két este lépett föl nov. 26-án és 27-én a Népszínházban és mindkét ízben zsufozásig telt ház előtt aratta megszokott tapsait. Két évvel ezelőt szintén november hóban időzött köztünk. Akkor Nó-rát, Odettet, Fedorát és a Kaméliás hölgyet mu-tatta be, most ezekhez *Sudermann* «*Otthon*»-ával egy újabb alkotást fűzött s megismertelte a Kaméliás hölgyet.

A főerdeklődés új alkotására, az «*Otthon*» Magdájára irányult, a melynek főszerzője a Já-szai Mari művészi alakítása nyomán, egy év óta a Nemzeti színháznak is méltó vonzereje. *Jászai* a *Sudermann* Magdáját játsza, *Duse* más Mag-dával ismertettet meg bennünket. Mondjunk ki, hogy az ő saját Magdájával. Egy olasz-franciai teremtés mozgott előttünk bájos finomsággal. A *Sudermann* Magdája kissé darabos, hangsuly-ban erősebb akkordokat használó, daczos elkese-redéssel telt, lázongó német leány. A *Duse*ék «*Otthon*»-a egyáltalában nem német darab. Azok azt a maguk egyéniségéhez olaszosították. Olasz darabnak elfogadva: *Duse* zavartalan mű-vészi élvezetet nyújt, következetesen vízi keresz-tül azt, a minek a színpadra lépésével bemutat-tja magát és pedig oly bensőséggel, mintha csak átelné a feladatát. Apróra kidolgozza sze-repét s a legesekélyebb árnyalat is fontos moz-zanatait, s é p ezek a jelentéktelenek látszó árnyalatok az ő leginkább megtapsolándó tulaj-donságai.

Tapsokban, elragadtatásban nem volt hiány. Hétszer is kihitták öt mindkét este a nagyobb jelenetek után. Még alkalmas veszünk arra, hogy a nagy művésznőre bővebben is visszatérjünk, a kinek létkötő művészi egyéniségét legutóbbi itlételek lapunk már beható részletességgel méltatta. Az akkor közölt arcképeket most még egy párral kiegészítjük.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Apponyi Albert gróf beszédei két nagy kötet-ben jelentek meg *Singer* és *Wolfner* kiadásában. Az első kötet gr. *Apponyinak* 1873—1890-ben mondott beszédeiből, a második ki 1890—95-iki beszédek-ből ád gyűjteményt 738 és 760 lapra terjedő köte-tekben. Gr. *Apponyi* parlamentünk egyik legkitű-

nőbb szónoka, s mint ellenzéki pártvezér, csaknem minden fölmerülő kérdéshez hozzájárul. E két nagy könyv mintegy fölírja újabb politikai életünknek több mint két évtizedes történetét, eszméi és elvi harczeit, éles ellenzéki világításban. Ugyanis a gyűjtemény általában csak olyan beszédeket foglal magában, melyek főkérdésekkel, a politikai helyzet nevezetesebb fejlődési mozzanataival fűgnek össze. Gr. Apponyi maga mondja ezt az első kötet terjedelmes előszavában, egyszerűségi ismertetni a kitűnő szónok azt a módszert, melylyel beszédeinek a vázlatát készíti, elmondván azt is, hogy összes nyilvános beszédei közül csak háromat írt meg szószentelőre s ezek közül is csak egyet vett föl gyűjteményébe, azt, a melyet a képviselőházban Kosuth Lajos emlékének szentelt.

Az előszóban gr. Apponyi egyebek közt elmondja, hogy beszédei formája, nyelvazete azoktól a benyomásoktól függ, melyeket a hallgatóságától nyer, a hol az előtte szóló, vagy közbeszólások is gyakran felforgatják és módosítják az előre megállapított tervet; majd így folytatja:

„Ezekből látható, hogy alig vannak kevésbé

vel kezdődik, melyet 1873. február 8-án mondott a képviselőházban a zene- és énekekademia felállításának a kérdéséről. E felszólalás után két teljes évig nem mondott Apponyi jelentősebb beszédet s a gyűjteményben a második szónoklata az, melyet a képviselőház 1875. május 4-iki ülésében mondott a Deák-párt és a balközép fuziójáról. Ettől kezdve aztán sűrű egymásutánban következnek a szónoklatok.

A gyűjtemény díszes kiállításban került ki a sajtó alól, s a két kötet ára 10 ft. A kiadónál betekési táblák is kaphatók 1 ft 60 kr. áron.

Mintalpok. A kereskedelmi miniszter kiadásában megjelenő *«Mintalpok»*-ből újabbban ismét két füzettel kerül az érdeklődők kezébe, a 9. és 10. ik füzetek, melyek egyike egyúttal a vállalat *fémipari* füzeteinek 3-ik, a másik a *kő- és agyagipari* füzetek 2-ik száma. A fémipari füzettel közölt bútorvasalások, lámpások, csillárok, rások és récsók kapuk ez iparágban nem közönséges fejlődöttéig tartanak. Mindazok a tárgyak, melyeket Eötvös Aladár szakszerkesztő a füzeten számára kiválasztott, a kovács- és lakatosmunka remekei közé tartoznak. Az agyagipari füzeten kizárólagosan eredeti, magyaros mintákat találunk, melyek között formai szépségük által különösen kitűnnek a pécsi Zsolnay-gyár majolikáinak reprodukciói. Úvegfestménynek való szép minta is van a füzeten. Nagyon érdekesek a régi holiesi fayence edényekről készült fölvételek. Az agyagipari rész szakszerkesztője Györgyi Kálmán tanár. — A szerkesztőség VII. Wessellényi-utca 1. sz. a. van s a mű (12 füzet) ára 10 ft., 1 füzet 1 ft.

Vasárnapi Könyvtár. A még a régebbi évtizedekben megindult közkezdeltségű *«Vasárnapi Könyvtár»* újabb évfolyamának negyedik sorozatát becsátja most közre a Franklin-Társulat. Az új folyam első kötete (128 lap) *«Csontos Szigfríd és a Nibelungok»* címen a németek nagy eposzának kivonatát adja, melyet Gaal Mózes a magyar nép és ifjúság számára dolgozott át prózában és 21 kép is érdekesíti. *«Csontos Szigfríd története»* régi népies olvasmány már magyar nyelven, Gaal Mózes azonban az eredeti szöveghez híven ragaszkodva, a mesemondás jól etalált hangján és magyaros zamattal mondja el a Nibelung lovagok történetét, Szigfríd megölését, Szigfríd özvegyének, az Attila feleségévé lett Krimhildának bosszúját, s a Nibelungok lemészárlását a hun király udvarában. A népies átoldozás ára 20 kr., mint a *«Vasárnapi Könyvtár»* bármely kötetéé.

Népszínház. Nov. 23-ikán a népszínház eredeti operettet hozott színre *Szabados Bélától*, kitől csak a minap az operaszínházban adtak egy csinos kis dalművet. Az operette címe *«Rika»* s hősnője egy cigányleány. A szöveg mozgalmal, s vásári nép, cigányok, komédiások, fürdőruhás hölgyek csoportozata tarkítja a felvonásokat. A zene kellemes, sok szelid melódiával, élénk tánczenével, erőteljes karokkal. A közönség jól is fogadta és Szabados Bélában immár igen szép tehetséget ismer.

A szöveget *Márkus József* írta. Valamelyik erdélyi szász városkában tűnik föl a szép Rika cigányleány a polgármesternek. Rikát egy cigány muzsikusz szereti, de a lány egyebet nem tudna vinni a házhoz, mint a vetőkarttyját. A polgármester udvarolni kezd Rikának s megajándékozta egy osztálysorsjátéki sorsjeggyel. Ezzel rögtön 60,000 koronát nyer. Az állatsergelet tulajdonosa erre rögtön kisüti, hogy Rika az ő leánya, a mit a polgármester is bizonyít azzal a föltétellel, ha Rikát feleségül kapja. Mindjárt tengeri fürdőre mennek, de Rika cigánygyér marad, s gyakran visszagondol a muzsikusra is. Az állatsergeletes meg a polgármester a pénzt elverik s aztán visszakerülnek megint az erdélyi városkába. A muzsikusz ezalatt hegedűművész lett, Rika feleségül megy hozzá, a polgármestert újra polgármesternek választják. A darab főszerepe *Kury Klárának* készült s ő is az előadás lelke vidámságát. *Németh József* (a polgármester), *Kassai, Solymosi, Csatai Zsófi, Bárdi Gabi, Mihályi, Tollagi, Újvári* mind jól játszóthata szerepekhez jutottak. A közönség többször kitapsolta a szerzőket.

KÖZINTÉZÉTEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia nov. 25-iki összes ülésén b. *Eötvös Loránd* elnökölt s az ülés tárgya egy emlékbeszéd és a *Kóczán-féle* drámai jutalom odaítélése volt.

Az emlékbeszédet *Marczali Henrik* tartotta a jeles német történetőről, Ranké Lipótról, kinek tudományos működését behatóan ismertette, s kit mint a német klasszikus historiai stíl megalapítóját méltatott. *«A pápák története»* című műjéről Macaulay is magasztalással szól; magyarul pedig Csengery Antal írta róla tanulmányt. — Az emlékbeszéd után *Vadnai Károly* olvasta föl a száza-

nyos Kóczán-díjra érkezett történeti színművekről a bírálók jelentését. A 14 pályaművet Vadnai, Szigeti József és Bánóczy József bírálták meg, s egyhangulag az *«Ilona királynő»* címűt ítélték jutalomra méltónak. A dráma tárgya Vak Béla uralkodása, s a bírálókat elismeréssel szóló róa. Cselekvénye gyors, Ilona királynő jellemzése drámai s a színmű hatásosnak ígérkezik. A jelölés levélke felbontása egész új nevet tüntetett ki: *Endrey Odón* Zalán. A színi akadémiát végezte s jelenleg vidéki színész Egri szintársulatánál.

A Kisfaludy-társaság *Gyulai Pál* elnöklete alatt nov. 27-ikén tartotta havi ülését, nagy közönség jelenlétében.

Boöthy Zsolt titkár jelentette, hogy az akadémia szíves készséggel engedte meg, hogy a társaság *Csiky Gergely, Jósika Miklós* báró és *Kemény Zsigmond* báró mellszobrát képes termében, tulajdonjogának föntartása mellett, elhelyezze. Bejelentette, hogy a kultuszminiszter *Bartalov István* most folyó népdalgyűjteményét a jövő januártól anyagi támogatásban fogja részesíteni. A fölulások sorát *Hegedüs István* nyitotta meg, bemutatóván *«A tó partján»* című költeményét, melyet a tatai tónál szerzett benyomásai alatt írt. A tetszéssel fogadott költemény után *Jakab Odón* *«A száraz molnár»*

Barcelona-i fénykép után. DUSE ELEONORA ÚJABB FÉNYKÉPEIBŐL.

című, a népeletről vett rajzával foglalta le a közönség figyelmét. *Boöthy Zsolt* bemutatá *Lampérth Géza* vendégnek *«A magyar nótáról»* írt szép csendülő versét. Végül ugyancsak *Boöthy* fölolvasta *Harasztly Gyula* *«Molière élete»* című tanulmányából azt a részt, mely a költő családi életével foglalkozik.

MI UJSÁG?

A királyné nov. 26-án este érkezett *Cap-St. Martinbe*, hol a tavaszig marad.

Ferenz Ferdinánd főherczeg Egyiptomban. A gyöngélgedő Ferenz Ferdinánd főherczeg a telet Egyiptomban tölti, hová november 26-án indult. Inkognitó utazik s Egyiptom több helyét fökeresi, a Niluson nagyobb kirándulásokat tesz s részt vesz vadászatokban. Udvartartását Kairóban rendezik be. A főherczeggel együtt utazik *Jenő főherczeg* is, ki ő felségétől három havi szabadságidőt kapott keleti utazására.

A budai királyi út palota záróköve. Ő felsége a milleniumi nemzeti ünnep programját újabb ismét érdekes ponttal gyarapította. Elrendelte ugyanis, hogy jövő év június 2-án a budavári út királyi palota zárókövének letétele ünnepélyesen menjen végbe. A zárókövet maga ő felsége fogja a kor-

mánynak, az ország méltóságának s az országgyűlés két házáának jelenlétében letenni. A király új otthonának felavatása ekként be van illesztve az évezedni ünnepek sorozatába.

Nők az egyetemen. *Wallacss Gyula* közoktatásügyi miniszter előterjesztésére a király helyben hagyta a miniszternek a nők magasabb iskolai képeztéséről és tudományos pályán való alkalmazására szóló intézkedéseit. A nők ezenlül az egyetemen a bölcsezetet, orvosi tudományt és gyógyszerészetet hallgathatják s ezekből a tudományokból diplomát kapnak. Ekkép a felsőbb leányiskolákban megnyílik számukra a tanári pálya, továbbá lehetnek orvosok és gyógyszerészek. Hogy azonban egyetemre juthassanak, érettségi vizsgálatot kell tenniük. A miniszter tehát a felsőbb leányiskolákban is megteszi a kellő intézkedéseket az érettséghez szükséges tanulmányok megszerezésére.

Épen mikor a magyar közoktatásügyi miniszternek e nagy fontosságú intézkedése nyilvánosságra jutott, az osztrák közoktatásügyi miniszter, báró *Gausch*, a nőképzésről egészen ellenkező fölfogást nyilvánított az osztrák képviselőház költségvetési bizottságában, hol nov. 26-án jött szóba a nőképzés ügye. *Gausch* a nőnek kenyérkereseti pályára törekvésében közgazdasági szempontból veszedelmet lát, mert a nők versenybe minden pályán a munkadíj apadásával és a családi eszmétől való idegenkedéssel fog járni. A családok csak a férfi van hivatra fentartani. Ausztriában hosszú idő alatt csak 52 nő tett érettségi vizsgát és csak 3 újat az orvosi egyetemre. A kormány semmit sem fog tenni abban az irányban, hogy a női kandidátusok száma gyarapodjék. Azt hiszi, hogy a leányok a mostani gymnáziუმokban nem valók. A mi azokat a nőket illeti, a kik külföldön nyerik el a doktorságot, a kormány ezekért az orvosi gyakorlatról szóló szabályokat módosítani fogja.

A közoktatásügyi miniszter Szász Domokos püspökhöz. *Wallacss Gyula* közoktatásügyi miniszter Szász Domokos erdélyi református püspökhöz a következő levelet intézte:

Méltóságos püspök úr! E hónap 3-án kolozsvári tartózkodásom alkalmával örömmel vettem részt az evangélikus református teológiai intézet felavatása ünnepében s ez alkalommal megtekinttem az erdélyi evangélikus református egyház által létesített teológiai intézetet s a protestáns középiskolai tanárjelöltek számára azzal kapcsolatosan berendezett internátust. Nem mulasztom el, hogy ez uton méltóságodnak legmelegebb köszönetemet ne fejezzem ki az intézet megalapítása és szervezése érdekében kifejtett őnzettel és lankadatlan munkásságért. De egyúttal kifejezem elismerésemet az intézetben tapasztalt rend és felgyelett felett is és ohaajtom, hogy az intézet mindig magas színvonalon maradjon. Fogadja méltóságod kiváló tisztelettel őszinte nyilvánítását.

A szedők sztrájkja. A budapesti nyomdákban a hét kezdetével általános sztrájk tört ki, melyet legelőször is a hírlapok érezték meg. A lapok csak felényi tartalommal jelenhettek meg. A *«Vasárnapi Ujság»*-ot rendes terjedelmében veszi az olvasó közönség, mert a heti lapok természeté szerint a kiállítás munkája nem egy-két napra esik, hanem hosszabb időre oszlik meg, s a lapszedésnek egy része már készletben áll. A Franklin-nyomdából különben is csak kevesen csatlakoztak a sztrájkhoz.

Magyar utazó a sarkvidéken. Báró *Bornemissa* Tivadar hunyadmegei nagybirtokos az éjszaki sarkvidéket járta. Elment Novaja Zemlyára s ott nagyzerű vadászatok mellett haladt észak felé. Utközben összetalálkozott az orosz császári földrázi társaság kiküldöttével, a kik geológiai és csilálagászati kutatásokra indultak. Csatlakozott ezekhez s az expedíció az éjszaki szélesség 72° 20-éig haladt előre. Az e célra kirendelt orosz hadihajóval kellett volna följöb menniök, de hajótörés miatt a terv meghiúsult; a dereglyéikkel és csónakkal megkísérlett előhaladást lehetetlen tette az óriási nagy jégtömeg, mely az ideén szokatlan módon elárasztotta az éjszaki jeges tengert. *Bornemissa* báró rendkívül érdekes vadász-zsákmányokkal s néprajzi tárgyakkal megrakodva tért haza.

Biró Lajos, Új-Guineába indúlt természetbávarunk, mielőtt Európát elhagyta volna, a nápolyi öbölben való hajóra szálltak búcsú-leveleket küldött haza a M. N. Múzeum igazgatójához, Szalay Imréhez, és egyik őrhöz, dr. *Madarász Gyulához*. Amabban örömmel tudatja, hogy az igazgató úrtól és az olasz konzultól nyert bizonyítványai révén az olasz vámhivatalok mindenitt a legnagyobb előékenységgel tanúsították iránta. Továbbá útra halásan megkérőzni *«azt a nagy erkölcsi támogató és anyagi segítséget»*, a melyet az igazgató úr útján a múzeumtól nyert. *«Hiszem»*, — ügymond, —

hogy becsületére fogok válni a magyarnak névnek, a magyar tudományosságának, a melyeknek ott a távolban emisszáriusa leszek. A másik levélben dr. *Madarász*tól vesz még egyszer búcsút, egyúttal értesítvén őt, hogy az útnak már a kezdete is mennyi költséggel járt.

*«A máháltér — írja — bizony sokat kellett fizetnem, de legalább nem maradt el tőlem. Fiuméig fiztettem érte 12 frkot, onnan Genuáig 69 frtot. Szerencse, hogy fúskaport és spirittusot nem szállítottam benne, különben vagy ki kellett volna hagynom belőle, vagy e miatt lemaradt volna az egész. Legalább a mi hajónk semmi esetre sem vette volna fel. Három első osztályú utas, kik csak az alatt a feltétel alatt mentek volna Hátso-Indiába, ha töltött patronjüket magukkal vihették, bizony szepeu ott maradt Genuában. Engemet azzal biztatnak, hogy Singapurban beszerezhetem, az igaz, hogy valamivel drágábban, mint itt, de szállítás, biztosítás anyai kiadás okozott volna, hogy aligha nyertem volna valamit. Egyébként semmi bajom. A hajón úgy tartanak, mint hercegeket; egész nap esznek; jó, hogy még éjjel is fel nem költönek megetetni, megittatni. Irni menetközben is jól lehet, s ha ezek a csintalan angol kisasszonyok itt mellett nem mozognának annyit, akárknépzir-gyakorlatot csinálnák»...
Mind a két levél 1895. nov. 20-án kelt.*

— x Keresztély Sándor zongoraterme Budapest, Váci-körút 21. sz. alatt, körülbelül 100 db zongorát és pianót tart raktáron, legkittűbb szakszerű vászártekban, a hol mindenki teljes megelégedésére szeresheti be szükségleteit.

HALÁLOZÁSOK.

Dumas Sándor, a nagy francia író, a modern drámaírás mestere, meghalt nov. 27-ikén este Marlyban, Páris közelében levő birtokán, a hol pár hét óta beteg feküdt, s már napok óta aggasztó volt állapota. A modern francia színműírás három nagy alakja közül már csak Sardou él, Augier Emillek és Dumas Sándornak már babér borul az emlékezetére. Dumas 72 évét élt, de szelleme ifjú maradt, s még az öreg korban is folyton nagy sikereket aratott. Egy színművet a nyáron végzett be, s annak előadására most készülnek. A drámaírás, a poézis bölcseleti szemmel egyesült benne, s műveiben a társadalmi bölcseletkedés nevezetes helyét foglal el. Regényeinek, színműveinek rendszeren egy-egy társadalmi eszme az alapja. Mint a stíl embere, valódi mintakép s a francia próza anyai mestere közt is Dumas a legkittűbbek közé tartozik. Nevét, műveit az egész világ ismeri, a hol csak regényeket olvasnak és szinpad van. A magyar szinpadok leghatásosabb darabjai közt egész sorozat való Dumastól: *«A kaméliás hölgy»* (mely Dumas hírére megalapította 1852-ben), *«Claude felesége»*, *«Clemenceau pore»*, *«Francillon»*, *«Az idegen nő»*, a *«Bagdadi hercegnő»*, *«Daniseffek»*, *«Demimonde»*, *«Denise»*, *«Alfonz úr»*, stb. színművei nálunk úgy, mint az egész világon ismeretesek. Színművei egy részét előbb regény alakjában írta meg, mint a *«Kaméliás hölgy»*-et. Fia volt a híres regényírónak, idősb Dumas Sándornak, s az irodalomban atyja nyomdokán, mint regényíró lépett föl, de sokáig azt tartották róla, hogy nem éri utól atyját, míg nem egy bukott leány történetével, a *«Kaméliás hölgy»* gyel a legelső írók közé emelkedett. Nemcsak érdekesítő eseményeket írt, hanem mély ideákat szólaltalt meg. Az asszonyi érzésnek és léleknek avotatottab tolmácsa nem volt ő nála. A szinpadról sokszor szólal meg, mint morálist, mindig érdekes, eredetin és valódi szellemmel. A nagy író egyik jellemző tulajdona még, hogy távol tudta magát tartani a francia társadalomban oly állandón uralkodó politikától. 1875 óta tagja volt a francia akadémianak. Holtestét Párisba viszik s ott temetik el.

Barthélemy Saint-Hilaire nagynevű francia tudós, kinek műveiből a legfőbbek magyar nyelven is megjelentek, volt miniszter, meghalt nov. 24-ikén Párisban 90 éves korában. A restauráció alatt 1838-ig Franciaország pénzügyminisztere volt, 1840-ben négy hónapig miniszterelnök, az ötvenes évek elején a Collège de France tanára. Nagy része volt a Szezi-csatorna létesítésében. 1878-ban ismét belépett a kormányba mint belügyminiszter. Politikai, jogi és bölcseleti műveivel már korán föltűntetett s 1889-ben már ötvenedik évfordulóját iltte annak, hogy az akadémia tagjai közé választotta.

Gr. *Janóvich László*, a főrendiház tagja, elhunyt nov. 26-ikán, 80 éves korában, a somogymezei Szöllös-Györökön. A negyvenes években Veröcse-megye országgyűlési követe volt 1841-ben a megye alispánja, 1848-ban főispánja, de pár hónap múlva ott hagyta azt a földet, melynek népe fegyvert fogott Magyarországgal ellen. A szomorú korszak alatt visszatért hazájának s gazdaságának élt Somogy megyében, 1860-ban somogyi főispán, 1861-ben leköszönt, de 1865-ben újra főispán lett

s maradt is 1886 szeptemberig. 1885-ben a megye fényesen megünnepelte főispánja 25 éves jubileumát, s kevéssel előbb kapta a grófi méltóságot. Mint szlavoniai nagybirtokos, uradalmian gondosan terjesztette a magyar nemzeti érzelmeket.

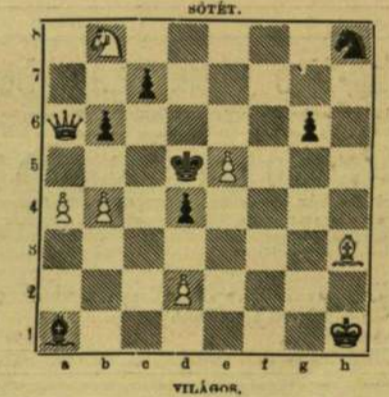
Bernolák Sándor, miniszteri tanácsos a földmívelési miniszteriumban, meghalt 48 éves korában Mentonban, hová üdülést végett ment. A miniszterium egyik kiváló tisztviselőjét vesztette el benne. Egy ideig az elnöki osztályt, majd évekig az állategészségügyi osztályt vezette. A párisi 1878-iki kiállításon a magyar osztály rendezője volt és akkor a francia becületrend lovagkeresztjét kapta. *Bernolák Károly* cs. és kir. tábornok és dr. *Bernolák József* főorvosorvos, az elhunyt testvérei, Mentonbába utaztak.

Elhunytak még a közlelbbi napok alatt: *Baróthi Incze József*, ügyvéd, Kolozsvár város törvényhatósági bizottságának tagja, volt országgyűlési képviselő, 46 éves, Kolozsvárott. — *Gosztont János*, Hevesmegye bizottsági tagja, 1848-ban országos képviselő, 76 éves korában, Karácsondon. — *Dr. Veltsz Lajos*, m. k. sóbánya-orvos, 40 éves, Tordán, hol közrésztvél mellett temették el. — *Sass István*, az orosházi evang. egyház dérek tanítója, az *«Orosházi Ujság»*-nak több évig szerkesztője, 52 éves korában. — *Szabó Mihály*, fővárosi tanító, ki 39 évig fardozott e pályán, 58 éves korában. — *Malomvázi Kendeff Sámuel*, 69 éves, Budapest. — *Gönczy István*, m. kir. nyug. érdemzetű pénztárnok, volt 48-as honvéd, 68 éves, Kassán. — *Habarabeszky Henrik*, ny. pénzügyi igazgató és pénzügyi tanácsos, 68 éves korában, Veszprémben. — *Hoffer László*, nagykörsöi ügyvéd, Kecskeméten, 46 éves korában. — *Sztrilich Mihály*, ügyvéd, Bácsmegegynek nyug. árvászkéki ülnöke, 72 éves, Zomborban.

Sipos Árpádné, szül. Mezey Etelka, a nagyváradi jogakadémia tanárának neje, 41 éves korában, N.-Váradon. — *Dunagybeszky Helén*, Dunagybeszky Lázárnak, az ismert torontali dúsgazdag birtokosnak leánya, 25 éves korában, Bécsben, honnan holtestét Szent-Tamásra szállították. — *Özv. Szinján Istvánné*, szül. Pollák Katalin, 75 éves, Csinnán. — *Bartos Imréné*, szül. Liener Erzsébet, 63 éves, Vácson. — *Benkert Gyöngyéné*, szül. Schik Ida, 49 éves, Budapest. — *Özv. Guthori Földes Grönczné*, született Domaházi Elek Etelka, 52 éves korában, november 21-én, Pozsonyban. — *Wünsch Robertné*, csementgyáros s a földalati vasút építőjének neje, Budapest. — *Kassay Amália*, Alsó-Szécséknén.

SAKKJÁTÉK.

1924. számú feladvány. Iszvolzsky N. A.-tól.

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

Az 1915. sz. feladvány megfejtése Steinweg R.-től.

Világos. Sótt. Világos. a. Sótt. 1. He5-e6 He8-g7 (a) 1. ... f6-f5 (b) 2. Vg3-d3 t. sz. 2. Vg3-c3 t. sz. 3. H v. V mat. 3. V mat. Világos. b. Sótt. 1. d2-d4 t. sz. ... He8-d6 2. d2-d4 t. sz. ...

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Fördögh J. — Stefanák L. — Tiszvárdud: Fischer Soma. — A pesti sakk-kör.

Szerkesztői mondanivalók.

Éjjel a tó-partján. Ej a romok felett. Hangulat ömlik el mind a két képen, de a szerző keze sem a rajzban, sem a színezésben nem elég biztos. *Lamar-tine* *«Le poète mourant»*-ja, ha jól tudjuk, nincs magyar fordítása.

Lászlómban. Találunk benne szép stírfókat, de az egész túlságosan el van nyújtva s tele van ismétlésekkel.

Hodie mihi, cras tibi. A csillag. Az első már rejtett emléksínál fogva sem válik be. A második, a mi belső értéket illeti, még gyöngyösb. Egy erőltetett hasonlaton fordul meg az egész.

Élváltunk, lányka. Szezőnek szongett valami a lelkében, de nem tudott alakot öltetni. Nemcsak az egész

vers küszlét, hanem alig van versszak, a miben valami zavarosság vagy ellenmondás ne volna. Szerző azzal sem törődik, ha az egymásra halmozott képek egymást rongják le. Ilyen pl. a sziget az utolsó előtti versszakban, melyet az irigy sora helyezett a két szerető közé, s az utolsó versszakban a lány «kis szíve» ez az «elsüllyedt tündérsziget». Hát az ilyen magyartalanságokhoz mit szóljunk: «Viszont-e látlak, vagy soha?»

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 46-ik számában közölt képtalány megfejtése: *Ausztrália.*

Heti naptár, december hó.

Nap	Katholikus és protestáns	Görög-Orosz	Israelita
1 V. F. I. Elég pk.	F. I. Natália Oszk.	19 A 26 Abdiasz 14	
2 H. Bibiana sz.	Aranka	20 Dek. Gerg. 15	
3 K. Xav. Ferencz	Ferencz	21 B.-I. felajl. 16	
4 S. Borbála	Borbála	22 Filemon 17	
5 C. Szabhas ap.	Szabhas	23 Amflok 18	
6 P. Miklós pk.	Miklós	24 Kelemen pp. 19	
7 S. Ambrus ea.	Ambrus	25 Katalin vt. 20 S. Vajsz	

Hold váltás. ● Holdtölte 2-án 7 ó. 39 p. regg.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
(I. Egyetem-tér 6. szám.)

Henneberg-selyem selyem csakis akkor valódi, ha közvetlen gyárból rendelik — fekete, fehér és színesek 35 krtól 14 ftr 65 krig méterenként — sima, esikos kocsázott, mintázottakat, damasztot stb. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 mintázatban) postabér és vámentesen a házhoz szállítva és mintákat postafordulóval küld: **Henneberg G.** (os. k. udvari szállító) **Selyemgyára Zürichben.** Svájcba címzett levelekre 10 kros, és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek. 6042

Schering-féle Condurango-bor

Ujjabb főben idült gyomor-balokban, **gyomorhurut** (gyomorgyúrcs) esésében, mint enyhítő szer a legelterjedtebb alkalmasnak talál.

Schering-féle Pepsin-essentia

dr. Liebreich Oszkár tanár utasítása szerint. Emésztési anyagok, az emésztés renyhedége, zaha (gyomorérgés), a gyomor elnyálkásodása, erős és irabani mértékeltenségek következményei stb., ezen kellemes ízű essentia segítségével rövid idő alatt megszüntethető.

Schering's Grüne Apotheke, Berlin N.

Bakták Ausztriában-magyarország legtöbb gyógyszertárban és nagyobb drogyia-tüzletében. 6019

PSERHOFER J.-féle

gyógyszertár, Bécsben, I. kerület, Singerstrasse 15. szám alatt „zum goldenen Reichsapfel“

„VÉRTISZTÍTÓ LABDACSAI“

melyeket azelőtt „Egyetemes labdacoknak“ neveztek, jogosan megérdemlik ez utóbbi nevet, mivel ezek a labdacok nagyon sok betegségre használhatók, kitűnő hatásúak. Ezek a labdacok sok évig tartó általánoson átterjedő és kevés olyan család van, mely egy kis készletet ne tartana otthon. ebből a kitűnő házi szerből. Számos orvos ajánlja ezeket a labdacokat házi szernek, különösen ama bajok ellen, melyek rossz emésztés és székrekedés által támadnak, u. m.: **epikeríngés zavara, májba, belgyöngöség, felfuvalások,** az agyban való vértürolások, aranyér eseteiben stb. A vértisztító tulajdonságuknál fogva különös jó hatással bírnak a vérszegénységben és az ebből eredő betegségekben: **sápadtságban, ideges fejfájásban** stb. A vértisztító labdacok hatása enyhe, fájdalmat nem okoznak és így a leggyöngőbb betegek és gyermekek is bizvást bevehetik.

Ezen vértisztító labdacok több mint 100 év óta tiszta és hamisítatlan minőségben kaphatók az «arany birodalmi almához» címzett gyógyszerárban Bécsben, Singerstrasse 15. sz. a s egy 15 szem labdacot tartalmazó doboz (skatulya) ára 21 kr. o. é. Egy csomag, melyben 6 doboz van, 1 ftr 5 krtól kerül, bérmentelen utáni vételei küldésnél 1 ftr 10 kr. Egy csomagnál kevesebb nem küldetik el. Az összeg előleges beküldésnél (mi legjobban postautalvánnyal eszközöltek) bérmentesen küldésével együtt: 1 csomag 1 ftr 25 kr., 2 csomag 2 ftr 30 kr., 3 csomag 3 ftr 35 kr., 4 csomag 4 ftr 40 kr., 5 csomag 5 ftr 20 kr. és 10 csomag 9 ftr 20 kr.-ba kerül. Ezen kívül még mindennemű megbízások elfogadtatnak s a leggyorsabban és legolcsóbban teljesítetnek az «arany birodalmi almához» címzett gyógyszerárban: Bécs, Singerstrasse 15. sz. a.

Csak azon labdacok valódiak, melyeknek használati utasítása J. Pserhofer aláírásával van ellátva és ezen aláírás minden doboz födelén vörös színben van nyomtatva.

Raktár Budapeston, **Török József** gyógyszerárban, Király-utca 12. sz. a.

Legjobb és leghirvezebb pipere hölgyor: a **La VELOUTINE** Különleges Rizspor BISMUTTAL VEGITVE CH. FAY, ILLATSZERÉSZ, PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

Ch. Fay Veloutine, eredeti minőségben kapható **Véressi Sándor** udvar. illattárában, Kristóf-tér 8. Bpest.

Kwida-féle Kószvén-folyadék. Éves óta kiperóhált, fejlődésnövelő közt. Éves óta kiperóhált, fejlődésnövelő közt. Éves óta kiperóhált, fejlődésnövelő közt.

Kathreiner-féle KNETIP-MALÁTA-KÁVÉ. Az elismert legjobb és legerősebb pótlék a valódi kávéhoz.

Korunk fő nyavalyája az idegesség és vértelenség, melyből számtalan más kór származik. Ez ellen pedig lebiztosabban hat a **VASAS CHINABOR**. 1 üveg 1 ftr 29 kr., 5 üveg franco küldés 6 ftr. Ezen bor a saját magam által termetl mései Sherryvel van készítve és minden hasonevű készítmények között a legtöbb chinajalet és vasat tartalmazza.

Rozsnyay Mátyás gyógyszer. művegyő. Aradon. Kapható Budapesten: **Török József** gyógyszerárban és minden magyarországi gyógyszerárban.

Tessék mindig határozottan kérni: **LOEBIG Company** hus-kivonatát. A valóság és jóság igazolásul főleg tessék figyelni a feltaláló névirására két írásban. Alkalmos hűsleves pillanat alatti készítésére, levelek, főzelékek, mártások és mindennemű hústelek javítására. Kitűnő erősítő szer betegnek és időseknek.

„Szakfénypékeszek Közlönye“

havi folyóirat fényképészettel foglalkozók számára. Szerkesztő: **Zitkovszky Béla,** fényképész. A «Szakfénypékeszek Közlönye» az egyetlen magyar szaklap, mely az előrehaladt magyar fényképészettel méltán képviseli. Cikkeit a legjobb szakírók írják. Minden számban 1-3 méltólkielot hoz, melyek mindegyike műbecsel bír. Állandó pályázat szakcikkekre. Előfizetési ára egész évre 3 ftr, félére 1 ftr 50 kr. A „Szakfénypékeszek Közlönye“ kiadóhivatala **Miskolcz, Széchenyi-utca 45.**

MEGJELENT és Szerzőnél (Budapest, I., Vár, Disz-tér 10) és általa minden könyvkereskedésben kapható: **VARGA OTTÓ: MAGYARORSZÁG TÖRTÉNETE.** A **Kisfaludy-Társaság** pályázatán koszorúzott mű, arra szánva, hogy minden magyar ház olvasott könyve legyen. Egyedül, rendszeresen illusztrált, teljes magyar történet egytellen (870 lapos) kötetben, 226 képpel. Portómentes küldéssel ára: fizetve 7 ftr, kötve 8 ftr. Megrendelhető leggyorsabban postautalvánnyal.

Hirdetések elfogadtatnak a kiadóhivatalban, Budapest, IV. ker., **Egyetem-utca 4. sz.**

A Richter-féle Horgony-Köépitészkekrények mint azelőtt pártatlanok a maguk nevében; három éven felüli gyermekek számára a legkedveltebb karácsonyi ajándék. Olcsók, mivel sok éven át eltarthatnak és mindig kiegészíthetők és nagyobbíthatók. A ki ezen, a maga nemében pártatlan játékok és foglalkoztatást még nem ismeri, az rendelje meg az alant jegyzett cégtől az új, gazdagon illusztrált árjegyzéket, mely bérmentesen szétküldetik. Bevásárlás alkalmával határozottan: **Richter-féle Horgony-Köépitészkekrény** kéréndő és minden egyes szekrény „Horgony“ gyárijeggyel ellátva, mint nem valódi, keményen visszautasítandó; a ki ezt elmulasztja, könnyen kaphat kevesebb értékű utánzatot. Megjegyzendő, hogy csak a valódi **Horgony-Köépitészkekrények** tervszerűleg kiegészíthetők és hogy elnevezésből bevisárlott utánzat mint kiegészítés teljesen értéktelen volna. Azért csak a hűs valódi szekrények elfogadandók, a melyek 40 kr., 75 kr., 90 kr. egészen 6 ftr-ig és magasabb áron a finomabb játékszerüzetekben készíthetnek vannak. Új! Richter-féle Türelmi játékok u. m.: **Ne oly hevesen, Columbus tojása, Villámhárító, Gonduló, Fejtörő** stb. Egy játék ára 35 kr. — Csak a „Horgony“ ellátott játék valódi!

RICHTER F. AD. és társa. Első osztr. magyar. oszár. és kir. szabaddalm. köépitészkekrénygyár. Irada és raktár: I. Németország, 4. BÉCS, gyár: XIII. Hietzing, Rudolfsdt (Thür.), Oltan, Rotterdam, London E.C., New-York, 215 Pearl-Street.

Guerlain Parfumerie française de Luxe Le monde élégant et fashionable de Paris se sert: Eau de Cologne Impériale, sapoceti, savon spécial; Crème de Fraîes et Poudre de Cypris pour le teint; Extraits pour le mouchoir et le vaporisateur Jicky, Belle France, Alcoolat de Rose pour le dent. 15, RUE DE LA PAIX, PARIS

Kitüntetve! Fennáll 1879 óta. A legszebb, legillőbb és legelmézebb **KARÁCSONYI AJÁNDÉK!** egy életnagyságu családi arckép, mely hozánk küldött bármily fénykép után elkészítették. Meglepetésnek, ajándéknak és örök emlékeknek annál is inkább alkalmas, mintán egy ily arckép nem csak pillanatra, hanem örök időkre értékkel bír, illő szabadisz és a legalkalmasabb nász-, névnap, születésnap, vagy bármily más alkalmi és ünnepi ajándék. A legszebb és örök emlék kedves halottainkról.

A fényképet mindenki sértetlenül visszakapja. **Hú hasonlatosságért kezeskedünk.** Egy életnagyságu krétaráz csak 3 ftr. (Vászonra olajfestmény arcképek finom festészel legmérsékeltbb árban). — Szállítási latáridő 10-14 napig. Megrendelések karácsonyra azonban minél előbb eszközlendők. — Árjegyzék ingyen és bérmentve. Száz és száz elismerőlevél betekintésre bárkinék rendelkezésére áll. Ezen több száz levélből legyen itt csak egyneveny felemlítve és pedig:

BODASCHER SIEGFRIED kitüntetett arcképfestészeti műterme **Bécs, II., Praterstrasse 61. szám.**

Az Önök rendelt olajfestmény arcképpel nagyon meg vagyok elégedve. Zala - Egerszeg, 1895. évi június 27-én. Gózonny László megyei főjegyző.	A rekek szállított arcképek teljes elismerésem nyilvánítom. Podol. Dr. Csáky Károly körorvos.	Öszinte köszönetem a nekem szállított nagyképen kiváló arcképeért. Nagy-Kanisza, 1895. évi június hó 17. Bátorfi Lajos a «Zalai Közöny» szerkesztője.	Az arcképpel meg vagyok elégedve, s tovább fogom ajánlani. Zaráb, 1894. évi február hó 3-án. Bartusok Iván Jelacic-tér 1.	A hozzám szállított szőlőm arcképeivel nagyon meg vagyok elégedve. Temesvár, 1894. évi február hó 3-án. Braun Hermann cs. és kir. katonai elemzési tiszt.
Az arcképpel meg vagyok elégedve, legjobban ajánlhatom. Bárány Gyula tájár, Csurgó, Somogy-megye.	Az Önök megrendelt arckép megelégedésemmel elkészítettil. Zaráb, 1890. évi július hó 31-én. Brajován Lajos bornagykereskedő, Ilica 28.	A nekem szállított arcképek kitűnően vannak elkészítve. Petényi Ottó Magy. áll. vasutak vezérigazgatósi irodafőnöke Budapest.	Arcképeink jó kivitelűek és elismerésem és köszönetem. Nyitra, 1892. évi december hó 2-án. Csissinsky Ágost állami ügyész.	Az arcképet megkaptam. Általános teltszében részessit. Székelny József mérnök. Szamos-Ujvár.
A fénykép után készíttet életnagyságu olajfestmény arcképek kitűnően van elkészítve, jó és szép kivitelű. fogva nagy örömet szerzett. Nagyzeben, 1891. évi szeptember 10-én. Schwabe Hermann ékszerész.	Az arcképeket megkaptam és a teljes megelégedésemmel nyilvánítom legkedveltebb küldök újra egy fényképet, mely után ép oly lépet kérek készíteni. Veresze, 1893. febr. 6. Bauer F. János vaskereskedő.	Az életnagyságu arckép, melyet egy kis fénykép után készítél, jó és szép kivitelű. fogva nagy örömet szerzett. Nagyzeben, 1891. évi augusztus 6-án. Dr. Ziegler G. városi orvos.	Fénykép után készíttet életnagyságu arckép kitűnően van elkészítve. Nem fogom elmulasztani Ont tovább ajánlani. Besztezerze, 1892. évi augusztus 6-án. Dr. Ziegler G. városi orvos.	Boldogult ferjem, valamint saját életnagyságu arcképeket, melyet ön egy kis fénykép után készíttet, nagyon szépen sikerült. Pozsony, 1893. apr. 18. Heischmann Teréz főherceg Frigyesné 30.

Nálam sem úgynek, sem utazó nincs! Mindenki, ki jó és szolid kiszolgálást kíván, forduljon közvetlenül a már 1879 óta Bécsben fennálló, kitüntetésben részesült műtermemhez. A fenti elismerő levelek eléggé bizonyítják czégem megbízhatóságát. Minden megbízás a megbízó teljes megelégedésére a legnagyobb figyelemmel és pontossággal eszközöltetik, a mi saját érdekeimben is van, mert ezáltal a legszélesebb körben tovább leszek ajánlva.

Nagy nyeményhuzás 1895 december 6-14-ig. 21,499 pénznyemény **4 Millió 332,000 korona** összértékben. **EGY MILLIÓ korona.** Legnagyobb nyemény a legkedvezőbb esetben. Megjutási-sorsjegyek árai: 1 egész 20 ftr, 1 tized 2 ftr, 1 huszad 1 ftr. Vétel-sorsjegyek: 1 egész 40 ftr, 1 fél = 20 ftr, 1 tized 4 ftr, 1 huszad 2 ftr. Ajánl és utánvételt szétküld **BUDAPEST, Szervita-tér 3. szám alatt.** Vidéki megrendelők kéretnek postadijért 10 fillért, ajánlott levelekért 30 fillért és a sorsolási tudósítót 20 fillért küldeni. Hogy a tisztelt közönségnek különböző számú több sorjegy birtokában nagyobb nyeménykilátásai legyenek, öt vagy ennél több sorjegy bevásárlásánál egymástól teljesen eltérő számú sorjegyeket állítok össze tetszés szerinti egész, fél, tized és huszad sorjegyűkből — a fenti eredeti árakon.

Guerlain-féle gyártmányai eredeti minőségben kaphatók. **Vértessy Sándor** udvari illattára **Kristóf tér 8. Budapest.**

Verszegényeknek és időseknek. Németbirod. jegyzőkönyv 72168. szám.

A „Franklin-Társulat“ kiadásában Budapeston megjelent és minden könyvtárban kapható:

Kölcsei Kölcsey Ferencz minden munkái. Harmadik bővített kiadás. A költő aczélmetsetű arcképevel. Ára kötve 4 vászonkötésben 12 ftr. Ára kötve 7 díszkötésben 16 ftr. **Kisfaludi Kisfaludy Sándor** minden munkái. Negyedik kiadás. Nyolcz kötet. Kiadja **Angyal Dávid.** A költő aczélmetsetű arcképevel. Ára fizetve 12 ftr. Vászonba kötve 15 ftr.

BUDAPESTI CZÉGEK.

Jury-tag és több kiállításon kitüntetve.
BUCHHALTER-féle
 első magyar mű- és vegyztisztító intézet
 Budapest, Ferencz-körút 20. sz.
 Férj- és nő ruhák, csipkék, függönyök, szőnyegek és minden e szakba vágó cikkek a legutányosabban tisztítottak.
 Posta ertesítés után a ruháért hához küldünk és vissza küldjük.

Fényképezési készüléteket
 műkedvelők számára, legújabb uti-távcsöveket a tirage rapid, kitűnő szemüvegeket megvizsgált maximal-láshóméretűket, Aneroïd (légsúlymérőket) szabadalmazott rajzesszítőket ajánl.
CALDERONI ÉS TARSA.

FÖLDVÁRY IMRE
 férfitánc- és fehéremű-raktára.
 BUDAPEST,
 V., Koronaherczeg-utca 11. sz., a főposta mellett és VII., Kerepesi-út 9., a Pannónia mellett.
 Saját szabászat. — Telefon. — Árjegyzék bérmentve.
 Csaknem össze nem tévesztendő Földvári J. (Jakab) özvegyével.

Jókai Miklós regényei.
 80, 90. füzet.
 Új olcsó kiadás.
Regényes képletek.
 Második kiadás.
 Ara a két füzetből álló kötetnek 1 forint.

Tanulmányokat
 Nővelőknek
 Gyermeknevelésnek
 Érdemesnek
 ajánl
 és
 elhelyez

Gerson Anna asszony
 BUDAPEST,
 Andrassy-út 21.
 (félemelet).

A „Budapesti Czim és Lakjegyzék“ legközelebbi kiadásában kerül a lakás- és átalakításokra vonatkozó oly tudósítások, melyek még a kinyomatás napjáig a szerkesztőségbe (IV., Egyetem-utca 4.) érkeznek, díjmentesen vétetnek fel. A hirdetésekért, külön iktatásokért és közleményekért járó díj minden nyereségkés kizárásával a lehető legcsekélyebbre van szabva.
 E művel kapcsolatos megrendelések s egyéb úrlapok a t. érdeklődőknek kiadói hivatalunkban bármikor kiszolgáltatnak, kiváratra postán is megküldetnek.

Hazai ipar.

LÉDECY SANDOR
 szongora- és pianino gyára
 Kosuth Lajos-utca 15. sz.
 Gyár: Dandár-utca 26. sz.

Blätterbauer R.
 a frankfurti Raff-Conservatorium volt tanárnője, leccskéket ad zongora játékokban és zeneelméletben.
 Lakása: Üllői-út 21. földszint 4. ajtó.

Eisenschiml és Wachtl
 Budapest, Váci utca 12
 Gyár: Bécs, Kaiserstrasse 62.
 Legnagyobb raktár mindenféle fényképezési gépek és készülékekkel. Alapítva 1856. — Többször kitüntetve. Árjegyzék ingyen és bérmentve.
 Új! A fotografálás elemei. Ara 2 frt

Gummiárak,
 betegápolási cikkek sérültök (összerek F. Berguerand párisi gyárostól), legelőnyösebben beszerezhetők
Polgár Sándor egyetemi kötszerésznel,
 Budapest, Erzsébet-körút 50.

LATZKOVITS A.
 CS. ÉS KIR. SZAB. ING-GYAROS
 IV., Váci-utca 22. BUDAPEST. IV., Váci-utca 22.
 6153 (Nemzeti szálloda.)

Legnagyobb raktár
 férfi-fehéreműek, fehér és színes ingek, lábraválók, gallér- és kényelőkben, dús választék a legújabb keztűik, zsebkezdők, harisnyák és mindenféle tricót-cikkben; utazási ingek, sapkák, plaidok, esernyők, nadrág-tartók, ing-gombok, stb.
 Óriási választék elegáns nyakkendőkben!!!

Telefon 1156. **Ditrichstein M.** Telefon 1156.
Lakás- és ablaktisztítási padló-beeresztési vállalat.
 V. ker., Erzsébet-tér 13. szám alatt.
 Tisztít alaposan, pontosan és olcsón egész lakásokat, új épület, üzleti helyiséget; ugyiszintén padlók beeresztése és lakirozása legjobban lesz eszközölve, továbbá elvállalja a fergek alapos kiirtását.
 Ablaktisztítás bérletben nagyon olcsón és pontosan, esakis megbízható munkások által.

VASÁRNAPI UJSÁG

49. SZÁM. 1895. BUDAPEST, DECEMBER 8 42. ÉVFOLYAM.

Előzetes feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félévre — 6 • Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt félévre — 4 • Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.— félévre — 2.50 Képföldi előzeteséhez a postailag meghatározott viteldi is csatolandó.

OTTÓ FÖHERCZEG.

OTTÓ FÖHERCZEG ÉS NEJE, MÁRIA JOZEFA FÖHERCZEGNŐ.

Pár év óta gyakrabban nyílik alkalmunk, hogy uralkodó-házunk egyik kiváló ifjú tagját, Ottó főherceget emlegessük, s így mind inkább-inkább megismerjük. Régebben csak vendégül fordult meg Magyarországon, különösen a boldogult Rudolf trónörökös által tartott görgényi vadászatokon; ma családjával együtt itt lakik Sopronban, hol, mint ezredes, a 9. számú Nádasdy-féle huszár-ezrednek a parancsnoka.
 Két éve, hogy ezt a parancsnokságot átvette. A mint ez okból Sopronba költözött, első dolga volt, hogy a magyar nyelvben tökéletesítse magát. Alkalmos nyelvtanítót választott, kinek vezetése alatt oly gyors haladást tett, hogy félév múlva már nemcsak huszárjaival, hanem az általa

látogatott főúri társaságokban is elég folyékonyan beszélt magyarul.
 Parancsnoki földadatainak teljesítésében a nagy pontossággal és kötelelőségérzettel kiváló szeretetreméltóságot egyesít. Úgy a tisztikar, mint a huszárság rendkívül szereti. De nem kevésbé meghódította magának a magyar főúri köröket is, melyekkel hogy mily szívesen érintkezik, jelét adta nemcsak Sopronban és vidékén, hanem a közelebbi őszi napokban a felvidéken is, midőn előbb Zemplén-megyében, Terebesen, mindjárt azután pedig Gömör-megyében, Betlérén volt az Andrassy grófok vadász-vendége. S hogy a magyar politikai élet vezérével is keresi az összeköttetést, megmutatta szeptemberben, midőn boldogult László főherceg temetésén Ő Felsője képviselőjében megjelenvén Budapestben, rövid itt tartózkodása alatt is szakított időt, hogy báró Bánffy Dező miniszterelnöknel látogatást tegyen s ezzel a magyar állam kormányairánti figyelmét és érdeklődését nyilvánosan kifejezze.
 Ottó főherceg ez idő szerint harminczegyedik évében levő daliás természetű, élénk szellemű s kiváló műveltségű férfiú. Királyunk testvéröccsének, Károly Lajos főhercegnek második fia. 1865 április 21-én született Grácban s a kereszttségben Ottó Ferencz József Károly Lajos Mária neveket kapott. Mint testvérbátyja, a most betegeskedő Ferencz Ferdinánd, ő is katonai nevelésben részesült; de e mellett különös kedvvel gyakorolta és gyakorolja a sport minden nemét. Szeret utazni, vadászni, lovagolni, vivni s igen avatottan foglalkozik a fotografálással is.
 Katonai tanulmányainak végeztével a hadseregbe lépett, hol 1889-ben már századosrágra emelkedett s mint ilyen a Sándor hesszeni herceg ne-

vét viselő 6-dik dragonyos-ezrednél szolgált. 1886 október 2-dikán megnősült, feleségül vevén Mária Jozefa szász királyi hercegnőt, Albert szász király testvérenek, Frigyes Ágost György királyi hercegnek bájos szép leányát, kitől eddig két fia van: az 1887 aug. 17-én született Károly Ferencz József Lajos Hubert György Ottó Mária főherceg és a jelen évben Sopronban született kis fia, a ki még csecsemő.
 Ottó főherceg a múlt évben nagyobb utazást tett Keleten. Ez utazásnak azt a részét, melyet Ázsiában a Sinai félszigeten töltött, leírta s közelebb ki is adta egy szépen illusztrált díszes kötetben „Drei Wochen auf der Halbinsel Sinai“ („Három hét a Sinai félszigeten“) czim alatt. Az érdekes könyvet lapunk jelen száma külön cikkben ismerteti.

MÁRIA JOZEFA FÖHERCZEGNŐ.

Petroleum-lámpák
 a legegyszerűbb kivitelű a leghatározottabb.
Herrmann M.-féle szab. villam-lámpák,
 a létező legjobb
Petroleum-lámpa.
 *
Unikum-lámpa
 a legegyszerűbb használati lámpa.
Valódi király-olaj
 legjobb biztonsági petroleum.
 V., Gizella-tér 1. * X., Jászberényi-út. VI., Ter's-körút és Király-utca sarkán.

Hapezi!
 Nátha elleni szer!

 Árja 35 kr. A vidék számára bérmentesen, az egész előzetes bekioldása után 50 kr.
 Főraktár: József József utca, Budapest király-utca, valah mint minden gyógyszerárban és gyógyszerkereskedésben.
 A „Franklin-Társulat“ kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárban kapható:
Kielland L. Sándor.
MÉREG-REGÉNY.
 Norvégból ford. Rítóók Emma
 Ara füve 1 frt 30 kr. Vasárnapi-utca 1 frt 50 kr.

A „TRANSYLVANIA-SZAPPAN“ a legtisztább természeti termék, minden állati zsiradék és más ilyen anyag nélkül.
Egyetlen természeti szappan a világon
 a mi „Transylvania“ hidegvíz mosó-szappanunk! Az arca, fehéremű, selyem, gyapjú, gyapot és lenvászt, valamint bőrneműek számára! E szappan használata a legkiadósabb fehéreműek mosásánál, a melyek egyszeri beszappanozása hideg vagy langyos vízben és kifőzére minden zsírtól a legalsóposabban megtisztulnak.
 Szappanunk semmi lugot vagy más maró anyagot nem tartalmaz, ezért használata a mosó ruha nagy kímélésével jár.
 Továbbá a Transylvania-szappan kiválóan alkalmas mint pipere-szappan a mint gyógyszer-szappan a bőr különféle kiütéséinél, mint dobrócs, pörzsítés, a bőr felszete-pesedése stb.
 A mi szappanunk ugyiszintén nélkülözhetetlen a postógóráknál, mert a legpiszkosabb, összetapadt gyapjufajokát is, egyszerű hidegvízben meglepő gyorsan tisztára mossa puhává és selyemszerűvé teszi, a nélkül, hogy színváltozást okozna.
 Az osztr. csász. és magy. kir. kiz. szabadalmazott „Transylvania“ hidegvíz mosó-szappan gyár központi megrendelő intézete:
RAKÓCZY M. tanár, BUDAPEST, VI., Csengery-utca 39. sz.
 A hova az összes megrendelések intézendők.

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.)